INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE KOMPUTERA I DRUKARKI

Przed przystąpieniem do pracy pracownik powinien:

- 1. Przewietrzyć pomieszczenie, w którym znajduje się stanowisko pracy
- 2. Skontrolować wyposażenie stanowiska pracy
- 3. Dostosować biurko, krzesło i podnóżek do wymiarów swojego ciała
- 4. Przygotować komputer do pracy przez:
- podłączenie go do sieci zasilające,
- regulację jasności i kontrastu pomiędzy znakami a tłem w zależności od potrzeb i aktualnych warunków otoczenia
- 5. Przygotować potrzebne dokumenty oraz programy użytkowe do pracy

Po zakończeniu pracy pracownik powinien:

- 1. Wyłączyć komputer, monitor, drukarkę i pozostałe urządzenia oraz sprzęt stanowiskowy zasilany energią elektryczną
- 2. Uporządkować i sprzątnąć stanowisko pracy
- 3. Schować dyskietki, pozamykać szafy i biurko
- 4. Sprawdzić, czy pozostawiony sprzęt komputerowy nie stwarza jakichkolwiek zagrożeń i czy jest on prawidłowo zabezpieczony przed uruchomieniem przez osoby postronne.

Zabrania sie:

- 1. Spożywania posiłków podczas pracy na stanowisku komputerowym,
- 2. Palenia tytoniu w pomieszczeniach pracy z komputerem,
- 3. Samowolnego naprawiania urządzeń komputerowych, sprzętu oraz wyposażenia zasilanego energią elektryczną,
- 4. Używania do czyszczenia komputera i drukarki rozpuszczalników lub innych płynów łatwopalnych,
- 5. Zezwalania na obsługę komputera osobom nieupoważnionym.

W trakcie wy<mark>konywania pr</mark>acy pracownik pow<mark>in</mark>ien:

- 1. Komputer i <mark>drukarkę obs</mark>ługiwać tylko zgodnie z instrukcją <mark>obsługi zawartą w</mark> dokumentacji producenta, nie stwarzając zagrożeń przez ich niewłaściwe użytkowanie
- Zapewnić przed klawiaturą wystarczającą przestrzeń do podparcia rąk i dłoni
- 3. Stosować odległość ekranu monitora od oczu wynosząca od 400 do 750 mm
- 4. Nie dopuścić d<mark>o komputera osób nieupoważnionych.</mark>

Postępowanie w przypadku awarii:

- 1. W przypadku pożaru ściśle stosować się do instrukcji ochrony przeciwpożarowej, z którą powinien zapoznać się każdy pracownik
- 2. W innych przypadkach natychmiast zawiadomić przełożonego i (w razie potrzeby) właściwe służby ratownicze.

Uwagi końcowe:

- 1. Kobiety w ciąży mogą pracować be<mark>zpośrednio przy m</mark>onitorze ekranowym nie więcej niż 4 godziny na dobę.
- 2. W razie wątpliwości, co do zachowania warunków bezpieczeństwa pracy przy wykonywaniu poleconych czynności, pracownik ma prawo przerwać pracę i zwrócić się do przełożonego o wyjaśnienie sytuacji.
- 3. Każdy zaistniały wypadek przy pracy należy zgłaszać przełożonemu, a stanowisko pracy pozostawić w takim stanie, w jakim zdarzył się wypadek.

Opracowano na podstawie Rozpor<mark>ządzenia Ministra Pra</mark>cy i Polityki Socjalnej z dnia 1.12.1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe. Dz.U.Nr. 148, poz. 973.

INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE NISZCZARKI DOKUMENTÓW

WYMOGI OGÓLNE

- 1. Do pracy przy niszczarce mogą być dopuszczone osoby znające zasady jej działania i zapoznane z instrukcją bezpiecznej pracy.
- 2. Niszczarka dokumentów powinna być zainstalowana przez wykwalifikowanych pracowników serwis<mark>u obsługi.</mark>

PODSTAWOWE ZASADY BHP

- 1. W razie awarii lub jakiejkolwiek niesprawności urządzenia należy wezwać do naprawy osoby upoważnione.
- 2. Nie wolno wkładać palców do otworu szczeliny wejściowej niszczarki.
- 3. W celu uniknięcia pochwycenia, luźne części ubrania i długie włosy należy utrzymywać z daleka od otworu wejściowego urządzenia.
- 4. Zawsze należy wyłączać i odłączać urządzenie od zasilania poprzez wyjęcie przewodu zasilającego z gniazda zasilającego. Czynność tą należy wykonywać przed przesuwaniem, konserwacją, myciem lub inną niż normalna obsługa urządzenia.
- 5. Niszczarka powinna być ustawiona z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na kurz, wibrację i bezpośrednie działanie promieni słonecznych.

CZYNNOŚCI DO WYKONANIA PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY

- 1. Sprawdzić kompletność technicznego wyposażenia stanowiska pracy oraz stan kabli zasilających niszczarkę.
- 2. Upewnić się, że stan kabli zasilania elektrycznego oraz stan techniczny urządzenia zapewniają bezpieczeństwo pracy, a zwłaszcza ochronę przed porażeniem prądem elektrycznym.
- 3. Materiał przeznaczony do zniszczenia należy przejrzeć i w razie potrzeby usunąć zszywki oraz spinacze biurowe (chyba, że instrukcja użytkowania urządzenia sporządzona przez producenta przewiduje możliwość niszczenia zszytych lub spietych dokumentów).
- 4. W niszczarkach można umieszczać zgodną z instrukcją użytkowania ilość kartek do zniszczenia.

ZASADY I SP<mark>OSOB</mark>Y BEZPIECZNEGO WYKONANI<mark>A PRACY</mark>

- 1. Obserwować sposób wykonania pracy przez urządzenie.
- 2. W przypadku <mark>zablok</mark>owania urządzenia poprzez włoż<mark>enie za dużej licz</mark>by kartek do niszczarki, do wykonania czynności związanych z jej odblokowaniem należy przystąpić po wyłączeniu zasilania.

CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY

- 1. Wyłączyć urządzenie (o ile instrukcja użytkowania nie stanowi inaczej).
- 2. Wykonać inne czynności porządkowe.

IJWAGA!!!

- 1. Zawsze należy odłączać wtyczkę za<mark>silania z gniazdk</mark>a przed przystąpieniem do przesuwania urządzenia, jego czyszczenia lub czynności inny<mark>ch niż zwykła ob</mark>sługa.
- 2. W przypadku awarii lub uszko<mark>dzenia w układzi</mark>e elektrycznym lub mechanicznym urządzenia, a także w przypadku jakichkolwiek tr<mark>udności ze zrozum</mark>ieniem komunikatu o niesprawności urządzenia lub określeniem sposobu jej u<mark>sunięcia, należy</mark> natychmiast wyłączyć zasilanie i niezwłocznie poinformować przełożonego oraz skontak<mark>tować się z serwis</mark>em.

<mark>W NAGŁYCH PRZYP<mark>ADKACH NALE</mark>ŻY DZWONIĆ DO:</mark>

- Pogotowia ratunkow<mark>ego tel. 999</mark>
- Straży pożarnej te<mark>l. 998</mark>

INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE DRUKARKI

WYMOGI OGÓLNE

- 1. Drukarka powinna być zainstalowana przez wykwalifikowanych pracowników serwisu obsługi.
- 2. Drukarka powinna być ustawiona w miejscu zapewniającym swobodny dostęp.
- 3. Przed rozpoczęciem użytkowania drukarki pracownik powinien zapoznać się z instrukcją obsługi danego modelu urządzenia.
- 4. Drukarka powinna być ustawiona z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na kurz, wibrac<mark>ję i bezpośrednie</mark> działanie promieni słonecznych.

<mark>N</mark>A STANOWISKU PRACY ZABRANIA SIĘ:

- 1. Samodzielnego naprawiania urządzenia.
- 2. Otwierania wszelkich pokryw w trakcie procesu drukowania.
- 3. Przesuwania, czyszczenia lub wykonywania jakichkolwiek czynności innych niż zwykła obsługa bez uprzedniego odłączenia urządzenia od sieci zasilania.

CZYNNOŚCI DO WYKONANIA PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY

- Sprawdzić kompletność technicznego wyposażenia stanowiska pracy oraz stan kabli zasilających drukarkę.
- 2. Upewnić się, że stan kabli zasilania elektrycznego oraz stan techniczny urządzenia zapewniają bezpieczeństwo pracy, a zwłaszcza ochronę przed porażeniem prądem elektrycznym.
- 3. Przygotować papier do drukowania i upewnić się, że jego parametry użytkowe są zgodne z zaleceniami producenta urządzenia.
- 4. Jeśli urządzenie wymaga uruchomienia odrębnym włącznikiem, włączyć przycisk uruchamiający.

<mark>Z</mark>ASADY I SP<mark>OSOBY BE</mark>ZPIECZNEGO WYKONANIA PRA<mark>CY</mark>

- 1. Uruchomić program drukowania dokumentu za pomocą komputera.
- 2. Obserwow<mark>ać komunikat</mark>y pojawiające się na monitorze komputera, wyświetlaczy lub za pomocą kontrolek drukarki i postępować zgodnie z instrukcją użytkowania urządzenia.
- 3. W przypa<mark>dku pojawieni</mark>a się komunikatów eksploatacyjn<mark>ych takich jak "z</mark>ablokowany papier", "wyczerpanie tonera" itp., do wykonania czynności obsługowych przys<mark>tąpić po wyłączen</mark>iu zasilania.

CZYNNOŚ<mark>CI PO</mark> ZAKOŃCZENIU PRACY

- 1. Wyłączyć urządzenie (o ile instrukcja użytkowa<mark>nia nie stanowi ina</mark>czej).
- 2. Wykonać inn<mark>e cz</mark>ynności porządkowe.

UWAGA!

- 1. Zawsze odłączaj wtyczkę zasilania z g<mark>niazdka przed pr</mark>zystąpieniem do przesuwania urządzenia, jego czyszczenia lub czynność innych niż zwykła obsługa.
- 2. W przypadku awarii lub uszkodze<mark>nia w układzie e</mark>lektrycznym lub mechanicznym urządzenia, a także w przypadku jakichkolwiek wątpliwości związanych ze zrozumieniem komunikatu o niesprawności lub określeniem sposobu jej usunięcia, natychmiast wyłącz zasilanie i niezwłocznie poinformuj przełożonego. Skontaktuj się z serwisem.

W NAGŁYCH PRZYPAD<mark>KACH NALEŻY</mark> DZWONIĆ DO: POGOTOWIA RATUN<mark>KOWEGO tel. 999</mark> STRAŻY POŻARN<mark>EJ tel. 998</mark>

INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE KSEROKOPIARKI

<mark>UWAGI OGÓLNE</mark>

Kserokopiarka powinna być zainstalowana przez wykwalifikowany serwis.

Przewód zasilający powinien być podłączony do uziemionego gniazdka sieciowego o napięciu 230 V.

Nie wolno uruchamiać kserokopiarki w złym stanie technicznym, bez ochrony przeciwpożarowej i otwartej pokrywie.

Najpierw zawsze należy zapoznać się z instrukcją techniczną urządzenia.

Kserokopiarka powinna być ustawiona z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na kurz, wibrację i bezpośrednie działanie promieni słonecznych

PODSTAWOWE ZASADY BEZPIECZNEJ OBSŁUGI

- Wykonując kopiowanie należy ściśle przestrzegać czynności podanych przez producenta, zawartych w instrukcji technicznej.
- W czasie pracy kopiarki nie wolno podnosić pokrywy, natomiast należy obserwować wskaźniki kontrolne urządzenia. Przy wszelkich zakłóceniach i uszkodzeniach należy przerwać pracę, wyłączyć urządzenie i poinformować o tym przełożonego.
- Nie dopuszczać do kopiowania zszytych dokumentów. Nie używać drobn<mark>ych przedmiotów</mark> biurowych (pinezki, spinacze) w trakcie kopiowania.
- Należy stosowa<mark>ć wyłącznie o</mark>ryginalne lub zalecane przez producen<mark>ta materiały ekspl</mark>oatacyjne.
- Przed podejmowaniem czynności konserwacyjnych i naprawczych przy otwartej pokrywie drukarki, należy każdorazowo odłączyć ją od sieci zasilającej.
- -Na czas długiego postoju należy kopiarkę wyłączyć z sieci,
- Wyłączenie z sieci kopiarki może nastąpić tylko wtedy, kiedy nie odbywa się kopiowanie.
- Przy pracy jest wymagana skuteczna wentylacja pomieszczenia. Przy pracy należy zachować szczególne bezpieczeństwo pożarowe.
- W czasie pracy kserokopiarki należy wietrzyć pomieszczenie.

<mark>UWAGI KOŃCOWE</mark>

- W czasie nieprawidłowej pracy należy sprawdzić, czy jest to jedna z awarii sygnalizowanych wskaźnikami kontrolnymi. W przypadku, gdy nie jest to żadna z tych awarii, a kopiarka nadal pracuje nieprawidłowo, należy ją wyłączyć i wezwać obsług serwisową, aby wyeliminować zagrożenie wypadkowe i możliwość uszkodzenia sprzętu.
- Zawsze wyłączaj lub odłącza<mark>j wtyczkę zasilani</mark>a z gniazdka sieciowego przed przesuwaniem, konserwacją, myciem lub inną czynnością niż normalna obsługa urządzenia możesz zostać poważnie zraniony!
- W razie zaistnienia wy<mark>padku przy pracy</mark> zgłoś to swojemu przełożonemu, a stanowisko pracy zostaw w takim stanie, w jakim zdarzył się wypadek,
- Palenie tytoniu w pomieszczeniach pracy jest zabronione.

Instrukcja BHP przy obsłudze laminatora

Czynności do wykonania przez pracownika przed rozpoczęciem pracy.

- Sprawdzić stan przewodu zasilającego.
- Włączyć zasilanie włącznikiem głównym.
  - Sprawdzić działanie termoregulatora oraz ustawić termoregulator na żądaną temperaturę,
  - Sprawdzić działanie mechanizmu podającego folię,
    - Sprawdzić działanie rolek dociskających.

Nisz Laminator powinien być ustawiony z dala od grzejników, w miejscu nie narażo<mark>nym na wibrację</mark> i bezpośrednie

działanie promieni słonecznych.

Zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy.

Przed rozpoczęciem laminowania zalaminować próbnie jedną kartkę w celu upewnienia się, że laminator laminuje

właściwie, a rolki dociskowe nie brudzą laminowanego materiału.

- Wkładać laminowane elementy pojedynczo jeden za drugim.
- Nie wkładać kartek pozaginanych.

Zagrożenia i czynności niebezpieczne.

Laminarka powoduje nagrzewanie się elementów swojej o<mark>budowy, w zwią</mark>zku z powyższym nie dotykać gołą ręką nagrzewających się metalowych jej elementów, gdyż może to spowodować poparzenie.

Czynności zakazane pracownikowi obsługującemu maszynę, urządzenie.

- Dokonywanie napraw laminatora w czasie jego pracy.
- Wkładanie do laminatora innych materiałów niż kartki i folie.
- Laminowanie spiętych lub zszytych kartek.
  - Układanie na laminatorze materiałów, zwłaszcza materiałów łatwopalnych.
  - Zakrywanie otworów wentylacyjnych laminatora.

Podstawowe czynności pracownika po zakończeniu laminowania.

Przełączenie laminatora w stan spoczynku i schłodzenie lub wyłączenie od źródła zasilania wyłącznikiem głównym lub poprzez wyjęcie wtyczki z gniazdka.

Posprzątanie miejsca wokół laminatora, w szczególności ułożenie folii do laminowania na wyznaczone do tego celu miejsce.

Uwagi

Wszelkie zauważone usterki należy niezwłocznie zgłosić swojemu przełożonemu.

Instrukcja BHP przy obsłudze telefonu i faxu

<mark>u</mark>wagi ogólne

Do wykonywania pracy na stanowisku roboczym może być dopuszczony pracownik, który spełnia następujące warunki:

- ma wymagane kwalifikacje do pracy na wyznaczonym stanowisku
- ma stan zdrowia odpowiedni do wykonywanej pracy potwierdzony świadectwem wydanym przez uprawnionego lekarza
- przeszedł odpowiedni instruktaż zawodowy, zapoznał się z instrukcją obsługi i odbył przeszkolenie bhp

Do pracy należy przystępować w stanie trzeźwości, zachowując schludny i estetyczny wygląd. Należy zapewnić bezpieczne warunki pracy przy obsłudze telefonu i faxu przez:

- zapewnienie wystarczającej powierzchni stanowiska pracy (co najmniej 6 m2 / 1 stanowisko)
- dostateczną wentylację pomieszczenia i urządzeń
- zapewnienie wystarczającego komfortu cieplnego w okresie jesienno-zimowym (minimum +18 C)

PODSTAWOWE CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY PRACOWNIK POWINI<mark>en:</mark>

- zaplanować kolejność wykonywania poszczególnych czynności, przygotować potrzebne dokumenty
- sprawdzić stan techniczny urządzeń i oświetlenia stanowiska, a w szczególności stan instalacji elektrycznej i uziemienia
- dostosować biurko, krzesło, podnóżek do wymiarów swego ciała
- przygotować stanowisko robocze przez podłączenie do sieci zasilającej podczas instalowania telefaksu należy w pierwszej kolejności podłączyć przewód zasilania, a następnie przewód linii telefonicznej (przy demontażu kolejność odwrotna)
- zauważone usterki i uchybienia zgłosić natychmiast przełożonemu

<mark>Z</mark>ASADNICZE CZYNNOŚCI PODCZAS PRACY PRACOWNIK POWINIE<mark>N:</mark>

- podczas wykonywania pracy zwracać uwagę tylko na wykonywane czynności
- zachowywać prawidłową pozycję ciała przy wykonywaniu pracy
- zapewnić przed klawiaturą wystarczającą przestrzeń dla podparcia rąk i dłoni
- nie dopuścić do użytkowania telefaksu osób nieupoważnionych

ZABRANIA SIE:

- spożywania posiłków podczas pracy
- samowoln<mark>ego naprawiania</mark> urządzeń, sprzętu i wyposażenia zas<mark>ilanego energią elek</mark>tryczną a także wymiany przewodów zasilających i przewodów linii telefonicznej
- czyszczenia urządzeń wilgotnymi szmatkami bez odłączenia sprzętu od zasilania
- instalowania telefonu i faksu:
- -- w miejscach narażonych na działanie opadów atmosferycznych i wilgoci
- -- w pobliżu urządzeń grzewczych i klimatyzacyjnych
- -- w miejscach narażonych na bezpośrednie działan<mark>ie promieni słonecz</mark>nych
- blokowania przewodów wentylacyjnych telefaksu
- -stawiania na telefaksie ciężkich przedmiotów i rozlewanie płynów

PODSTAWOWE CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY PRACOWNIK POWINIEN:

- wyłączyć zasilanie sprzętu
- uporządkować i sprzątnąć stanowisko pracy
- wytrzeć kurz miękką szmatką z powierzchni blatów, biurka, urządzeń i sprzętu
- zabezpieczyć urządzenia przed dostępem osób niepowołanych

<mark>u</mark>wagi końcowe

- telefon i faks powinien b<mark>yć zainstalowany w</mark> pobliżu łatwo dostępnego gniazdka sieciowego, na powierzchni płaskiej, w odległości przynajmniej 10 cm od innych przedmiotów
- -gniazdka zasilające podlegają badaniom na skuteczność zerowania
- -przy nadejściu bu<mark>rzy należy:</mark>
- -- odłączyć prze<mark>wód linii telefoniczn</mark>ej z gniazdka telefonicznego
- -- wyłączyć zasilanie
- -- odłączyć przewód zasilający z gniazdka sieciowego
- -jeżeli tel<mark>efaks dozna mechan</mark>icznych uszkodzeń, które spowodują możliwość bezpośredniego dostępu do wewnętrznych części urządzenia, należy natychmiast odłączyć go od prądu.

INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH KUCHENNYCH

<mark>U</mark>WAGI OGÓLNE:

- 1. Urządzenia elektryczne (elektroniczne) stosowane w CKZiU to pralka, mikser, blender, piec elektryczny, maszynka do mielenia, frytkownica, toster, gofrownica, grill elektryczny, młynek do mielenia, żelazko, urządzenia grzejne oraz inne.
- 2. Urządzenia elektryczne powinny spełniać wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy określone w Polskich Normach i właściwych przepisach przez cały okres użytkowania.
- Osoby zatrudnione przy urządzeniach elektrycznych powinny być wyposażone w odpowiednią odzież roboczą i rękawice ochronne.
- 4. Osoby zatrudnione przy urządzeniach elektrycznych powinny ściśle przestrzegać wszelkich przepisów bhp, obowiązujących przy urządzeniach elektrycznych.
- 5. Urządzenia elektryczne powinny być ustawione z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na wibrację i bezpośrednie działanie promieni słonecznych.

PODSTAWOWE CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZECIEM PRACY:

- 1. Przed przystąpieniem do pracy należy zapoznać się z dokumentacją urządzenia elektrycznego oraz przygotować potrzebne narzędzia pomocnicze
- 2. Sprawdzić stan techniczny urządzeń i instalacji elektrycznych (stan izolacji przewodów i kabli, wtyczek, wyłączników, gniazd), żerowanie, uziemienie, stan zabezpieczeń przeciwporażeniowych.
- 3. Sprawdzić stan techniczny oświetlenia stanowiska pracy
- 4. Przed przystąpieniem do właściwej pracy urządzeniem należy próbnie uruchomić maszynę (urządzenie) i s<mark>prawdzić stan jego dzi</mark>ałania
- 5. Zauważone usterki i uchybienia zgłosić natychmiast przełożonemu

CZYNNOŚCI PODCZAS PRACY :

- 1. Eksploatować urządzenia elektryczne/elektroniczne zgodnie z przeznaczeniem.
- 2. Maszyn i urządzeń w ruchu nie wolno: naprawiać, czyścić, smarować
- 3. Maszyn i urządzeń w ruchu pozostawiać bez obsługi lub nadzoru
- 4. Nie wolno uruchamiać maszynę przy zdjętych osłonach
- 5. Nie wolno dotykać przewody pod napięciem
- 6. Nie wolno zamontować stępione lub zwichrowane narzędzia oraz wpychać ręką produktów do podajnika
- 7. Nie wolno dotykać ręką wirujących elementów maszyn i urządzeń

CZYNNOŚCI ZABRONIONE:

- 1. Zabrania się dopuszczania do eksploatacji urządzeń elektrycznych bez potwierdzenia skuteczności ochrony przed możliwością porażenia prądem elektrycznym.
- 2. Nie wolno dokonywać żadnych zmian w obsługiwanym urządzeniu przez obsługujących.
- 3. Zabrania się usuwania ochron, zabezpieczeń, zwierania przekaźników, blokowania wyłączników.
- 4. Zabrania się ciągnięcia za przewód elektryczny przy wyciąganiu wtyczki z gniazda.

NAKAZUJE SIĘ:

- 1. Używać obowiązujące ochrony osobiste
- 2. Przyłączać maszyny do źródła energii tak, aby nie stanowiło zagrożenia dla obsługi
- 3. Podczas wykonywania pracy zwracać uwagę tylko na wykonywane c<mark>zynności, uwzględnia</mark>jąc warunki bezpiecznej pracy dla siebie i otoczenia
- 4. Powiadomić otoczenie przed uruchomieniem maszyny o rozpoczęc<mark>iu pracy</mark>
- 5. Przy przek<mark>azaniu m</mark>aszyny informować o jej stanie
- 6. Wznawiać pracę maszyny jedynie po usunięciu uszkodzenia (p<mark>rzyczyn, które były po</mark>wodem wstrzymania pracy)
- 7. Utrzymywać posadzkę w czystości i suchą
- 8. Ostrożne obchodzić się z narzędziami tnącymi oraz popychać surowiec tylko za pomocą specjalnego popychacza

CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY:

1. Wyłączyć maszynę i urządzenie wyłącznikiem (główn<mark>ym); wymontować na</mark>rzędzia tnące, ubijające, itp.; uporządkować stanowisko pracy oraz narzędzia i sprzęt ochronny

UWAGI KOŃCOWE:

- 1. Remonty, naprawy, konserwacje urządzeń i maszyn, mogą być wykonywane tylko przez uprawnione osoby.
- 2. Wszystkie zmiany prowadzone w układach elektrycznych/elektronicznych podczas napraw maszyn i urządzeń powinny być obowiązkowo zaznaczone w dokumentacji technicznej (schematach, układach połączeń, opisie itp.).
- 3. W sprawach nie uregulowanych niniejszą <mark>instrukcją, mają zasto</mark>sowanie przepisy szczegółowe zawarte w DTR maszyn i urządzeń
- elektrycznych/elektronicznych oraz przepisy zabezpieczeń przeciwporażeniowych, przeciwpożarowych i od zagrożeń wybuchowych.
- 4. Pierwsza pomoc przy porażeniu prądem elektrycznym.

Jeżeli przez nieostrożne obchodzenie się z maszyną czy urządzeniem nastąpi porażenie człowieka prądem elektrycznym wówczas należy:

- uwolnić go spod napięcia,
- czynność uwalniania wykonać o<mark>strożnie, ażeby nie zos</mark>tać również porażonym,
- najlepiej od razu pozbawić instalację elektryczną napięcia przez wykręcenie bezpieczników lub, gdy to nie jest możliwe, należy przeciąć przewód pod napięciem szczypcami z izolowaną rękojeścią
- czynności te wykonywać r<mark>ęką izolowaną i stojąc</mark> na płycie izolującej (guma, szkło, sucha deska),
- po uwolnieniu sprawdzić czy daje oznaki życia,
- osobom silnie porażon<mark>ym i nie oddychającym</mark>, przywrócić oddech, stosując sztuczne oddychanie jednym ze znanych sposobów,
- sztuczne oddychanie <mark>i masaż serca stosowa</mark>ć tak długo aż osoba porażona dojdzie do przytomności lub do chwili przybycia lekarza,
- w przypadku stwie<mark>rdzenia oparzenia zał</mark>ożyć na ranę suchy, jałowy opatrunek,
- w każdym przyp<mark>adku chory musi być h</mark>ospitalizowany.

O wadach i / lub uszkodzeniach maszyny należy niezwłocznie zawiadomić przełożonego

Maszyna i u<mark>rządzenie, którego</mark> uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinien być niezwłocznie zatrzymane, odłączone od zasilania i odpowiednio oznakowane

<mark>W</mark> razie <mark>awarii maszyny cz</mark>y urządzenia stwarzającego zagrożenie dla otoczenia należy zastosować zrozumiałą i dostrzegalną sygna<mark>lizację ostrzegawcz</mark>ą i alarmową

Każ<mark>dy zaistniały wypa</mark>dek przy pracy zgłaszać swojemu przełożonemu, a stanowisko pracy pozostawić w takim stanie, w jakim nastąpił wypadek

INSTRUKCJA BHP OBSŁUGI CZAJNIKA ELEKTRYCZNEGO

WYMOGI OGÓLNE

Czajnik elektryczny mogą obsługiwać pracownicy posiadający przeszkolenie ogólne oraz stanowiskowe bhp i aktualne świadectwo lekarskie, zapoznani z instrukcją bhp oraz oceną ryzyka zawodowego związaną z zagrożeniami powodowanymi użyciem czajnika.

WAŻNE: Jeżeli producent nie określił rodzaju podgrzewanej cieczy, w czajniku wolno gotować tylko wodę!

PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY:

- 1. Przed użyciem czajnika sprawdzić, czy obudowa i pokrywa czajnika są całe i sprawne oraz czy widoczne jest oznakowanie minimalnego i maksymalnego poziomu wody.
- 2. Sprawdzić stan przewodu zasilającego i wtyczki przed podłączeniem jej do gniazda wtykow<mark>ego.</mark>
- 3. Sprawdzić, czy gniazdo wtykowe posiada kołek uziemiający, jeśli nie nie włączać czajn<mark>ika.</mark>
- 4. Nalać wodę do czajnika pamiętając o minimalnym napełnieniu pojemnika i nie przekrac<mark>zaniu maksymaln</mark>ego poziomu wody.
- 5. Postawić dokładnie czajnik na podstawce ze stykami.
- 6. Czajnik powinien być ustawiony z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na wibrację i bezpośrednie działanie promieni słonecznych.

PODCZAS GOTOWANIA WODY:

- 1. Włączyć wtyczkę do gniazda wtykowego.
- Włączyć zasilanie przełącznikiem na czajniku.
- 3. Obserwować czajnik i odczekać na jego automatyczne wyłączenie się.
- 4. Nie otwierać pokrywy czajnika w czasie podgrzewania w celu sprawdzenia czy woda gotuje się.
- 5. Nie dolewać wody w trakcie jej podgrzewania.
- 6. Nie wychodzić z pomieszczenia, w którym znajduje się włączony czajnik. Poczekać do jego automatycznego wyłączenia się.
- 7.Po wyłącze<mark>niu się czajnika odczekać chwilę aż ustanie gwałtowne parowanie wod</mark>y i zdjąć czajnik z podstawki.

PO ZAKO<mark>ŃCZENIU G</mark>OTOWANIA WODY:

- 1. Zachowując ostrożność przemieścić czajnik w pozycji pionowej do miejsca nalewania wrzątku w szklanki, kubki lub filiżanki i ostrożnie napełnić je wrzątkiem.
- 2.Odstawić czajnik na podstawkę do wystygnięcia.
- 3. Przed koniecznością przemieszczania się ze szklankami, kubkami lub filiżankami sprawdzić, czy droga przemieszczania nie jest zastawiona.
- 4. Zachować szczególną ostrożność w czasie prze<mark>noszenia i podawa</mark>nia szklanek, kubków lub filiżanek z napojami.

<mark>P</mark>ODSTAWOWE ZASADY BEZPIECZEŃ<mark>STWA I POSTĘ</mark>POWANIE W PRZYPADKU USZKODZENIA CZAJNIKA:

- 1.W czasie podłączania czajnika do sieci <mark>zasilającej wykon</mark>ywać czynności suchymi dłońmi.
- 2.W przypadku oblania rak woda, wysu<mark>szyć je przed doty</mark>kaniem czajnika.
- 3.W razie niezadziałania automatycznego wyłącznika, zdjąć czajnik z podstawki, odstawić go i odłączyć wtyczkę z gniazda zasilającego. Zgłosić uszkodzenia przełożonemu i nie używać czajnika do czasu jego naprawienia przez wykwalifikowanego elektryka z uprawnieniami.
- 4.Po zakończeniu dnia pracy, p<mark>rzed opuszczeniem</mark> pomieszczenia pracy wyłączyć wtyczkę przewodu zasilającego z gniazda wtykowego.
- 5.W razie oblania ciała wrz<mark>ątkiem, schładzać</mark> oblane miejsce zimną woda i powiadomić o zdarzeniu przełożonego. Zabrania się czyszczenia, konserwacji i napraw czajnika bez odłączenia od sieci elektrycznej.

UWAGA!

W przypadku awar<mark>ii lub uszkodzenia</mark> w układzie elektrycznym lub grzałki czajnika natychmiast wyłącz zasilanie i niezwłocznie poinformuj przełożonego. Skontaktuj się z serwisem.

W NAGŁ<mark>ych przypadk</mark>ach należy dzwonić do:

- pogotowia ratunkowego tel. 999
- straży pożarnej tel. 998

INSTRUKCJA BHP

PRZY OBSŁUDZE ELEKTRYCZNEGO PODGRZEWACZA WODY

<mark>U</mark>WAGI OGÓLNE

Elektryczny podgrzewacz wody w wykonaniu akumulacyjnym przeznaczony jest do nagrzewania wody i prze<mark>chowywania jej w</mark> stanie nagrzanym, ma zastosowanie w zakładach zbiorowego żywienia, przychodniach, w pomieszczenia<mark>ch socjalnych itp.</mark>

Obsługujący powinien być zapoznany ze wszystkimi elementami obsługi podgrzewacza zgodnie z DTR oraz przeszkolony na stanowisku pracy w zakresie bhp.

Miejsce, w którym jest zainstalowany podgrzewacz wody powinno być dostępne dla obsługi.

CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY

Sprawdzić stan napełnienia podgrzewacza wodą, w razie konieczności uzupełnić i po napełnieniu odpowietrzyć.

Sprawdzić szczelność podgrzewacza.

Sprawdzić stan instalacji elektrycznej.

Włączyć wtyczkę zasilającą podgrzewacz do gniazda wtykowego.

CZYNNOŚCI W CZASIE PRACY I PO JEJ ZAKOŃCZENIU

Włączyć podgrzewacz przełącznikiem z poz. "O" do poz. "P".

Przekręcić pokrętło termostatu nastawiając wymaganątemperaturęnp.85°C.

Po nagrzaniu wody do odpowiedniej temperatury, pobierać wodę z podgrzewacza przez otwór spustowy.

Po zakończonej pracy stanowisko posprzątać, a posadzkę umyć i wytrzeć do sucha.

UWAGA: "W czasie eksploatacji podgrzewacza nie zachodzi potrzeba jego obsługi, gdyż załączanie i wyłączanie podgrzewacza następuje samoczynnie".

W przypad<mark>ku przerwy w użytkowaniu podgrzewacza, konieczne jest wył</mark>ączenie go z sieci i opróżnienie z wody w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem.

CZYNNOŚCI ZABRONIONE

Zabrania się stosowania wkładek topikowych (bezpieczników) o wyższej wartości niż 10A oraz naprawianych.

Nie należy zmieniać podczas pracy podgrzewacza nastaw termostatu.

Włączanie ogrzewacza do gniazda wtykowego bez bolca ochronnego, który jest nieuziemiony lub zerowany jest niedozwolone!

<mark>U</mark>WAGI KOŃCOWE

Podczas obsługi podgrzewacza należy przestrzegać ogólnie obowiązujących przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wszystkie prace związan<mark>e z naprawą wykon</mark>ywać po odłączeniu dopływu prądu.

W przypadku awarii l<mark>ub pojawienia się n</mark>iebezpiecznego napięcia przy dotyku należy natychmiast wyłączyć dopływ prądu i zawiadomić o tym przełożonego.

Przynajmniej raz w roku i po każdej awarii, sprawdzić stan uziemienia i zerowania podgrzewacza elektrycznego.

Konserwacja i naprawa podgrzewacza może być dokonywana tylko przez osobę posiadającą kwalifikacje do wykonywania tego rodzaju usług.

INSTRUKCJA BHP OBSŁUGI TOKARKI

<mark>U</mark>wagi ogólne :

- 1. Pracę na tym stanowisku można powierzyć pracownikowi o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych po uprzednim przeprowadzeniu instruktażu bhp przez mistrza, oraz skontrolowaniu posiadanych wiadomości i dopuszczeniu do pracy przez kierownika wydziału.
- 2. Należy wyposażyć pracownika w środki ochrony indywidualnej.
- 3. Pracownik powinien stosować przydzielone środki ochrony indywidualnej w taki sposób, aby rękawy ubrania były ściśle opięte przy dłoniach lub zwinięte do łokcia, a włosy chronione nakryciem ściśle przylegającym do głowy.
- 4. Praca w rękawicach lub dłonią owiniętą bandażem o odstających końcach jest zabroniona.
- 5. Czynności niewchodzące w zakres nałożonych obowiązków są zabronione.

Stanowisko pracy:

- 1. Utrzymywać w czystości obrabiarkę.
- 2. Nie zastawiać dróg i przejść.
- 3. Narzędzia i pomoce warsztatowe układać w szafkach narzędziowych.
- 4. Materiały, półwyroby i obrobione detale układać w przeznaczonych do tego celu pojemnikach lub ustalonych miejscach.
- Wióry wrzucać do odpowiednich pojemników.

Przygotowanie do pracy:

- 1. Sprawdzić, czy nie ma uszkodzeń instalacji elektrycznej.
- 2. Sprawdzić, czy wszystkie elementy sterujące (dźwignie, przyciski) uruchamiające poszczególne mechanizmy tokarki są sprawne, czy funkcjonują.
- 3. Sprawdzić, czy są zamontowane osłony na wszystkich miejscach niebezpiecznych, takich jak: przekładnie pasowe i zębate, wirujące elementy, miejsca rozprysku chłodziwa, wiórów itp. oraz czy te osłony są w należytym stanie.
- 4. Sprawdzić, czy uchwyt jest prawidłowo zamocowany i zabezpieczony przed odkręceniem, a także czy klucz jest wyjęty z uchwytu.
- 5. Narzędzia skrawające powinny być dokładnie zamocowane w uchwytach.
- 6. Przed pr<mark>zystąpienie</mark>m do obróbk<mark>i (na</mark> biegu jałowym) spra<mark>wdzić dokładnie d</mark>ziałanie poszczególnych mechanizmów, a w przypadku s<mark>twierdzenia usterek zatrzymać tokarkę i powiado<mark>mić o tym mistrza</mark>.</mark>

Praca:

- 1. Umocować dokładnie obrabiany przedmiot w uchwycie.
- 2. W przypadku mocowania przedmiotu w kłach szc<mark>zególną uwagę zw</mark>rócić na prawidłowe wykonanie nakiełków, odpowiednie zamocowanie konika, docisk kła i zabezpieczenie tulei konika przed cofnieciem.
- 3. Długie przedmioty podpierać podczas ich obróbki.
- 4. Jeżeli podczas obróbki powstają ciągłe (wstęgowe) wióry, to należy stosować łamacze wiórów.
- Nie wolno usuwać wiórów ręką.
- 6. Zabronione jest usuwanie wiórów sprężonym powietrzem ani przez zdmuchiwanie ustami.
- 7. Jeżeli podcz<mark>as obróbki powstają wióry odpryskowe lub d</mark>ochodzi do pryskania chłodziwa, to należy stosować specjalne ekrany lub okulary ochronne.
- 8. Hamowanie wrzeciona ręką jest zabronione.
- 9. Narzędzie dosuwać do obrabian<mark>ego przedmiotu z</mark> duża ostrożnością, aby nie spowodować silnego uderzenia lub wyrwania przedmiotu.
- 10. Podczas wymiany narzędzia, a także dokonywania pomiarów i innych czynności w pobliżu strefy niebezpiecznej należy wyłączyć obroty wrzeciona.
- 11. Zabronione jest używanie do obróbki narzędzi niebędących na wyposażeniu tokarki, a także niepodanych w opisie technologii.
- 12. Podczas zakładania lub zdejmowania z tokarki ciężkich przedmiotów należy posługiwać się urządzeniami dźwigowymi lub zgłosić mistrzowi potrzebę pomocy ze strony drugiego pracownika.
- 13. Nie powinno się pracować przy niedostatecznym lub zbyt jaskrawym oświetleniu.
- 14. W przypadku p<mark>rzerwy w zasilani</mark>u energią elektryczną należy wyłączyć wszystkie mechanizmy tokarki, a narzędzie skrawające odsunać od obrabianego przedmiotu.
- 15. W razie awarii unieruchomić tokarkę i wyłączyć spod napięcia

Zakończenie pracy:

- 1. Zatrzymać tokarkę i wyłączyć z pod napięcia.
- 2. Oczyścić tokarkę oraz narzędzia.
- 3. Powiadomić mistrz o zauważonych podczas pracy tokarki uchybieniach.

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY DLA OBSŁUGI WIERTARKI STOŁOWEJ

WARUNKI DOPUSZCZENIA PRACOWNIKA DO PRACY

- ukończone 18 lat (młodociany w ramach praktycznej nauki zawodu pod nadzorem instruktora/nauczyciela)
- ukończona co najmniej szkołę zawodową w danej specjalności lub inne uprawnienia do wykonywania zawodu
- przejście odpowiedniego instruktażu zawodowego, zapoznanie się instrukcją obsługi, przeszkolenie bhp i p.poż.
- stan zdrowia odpowiedni do wykonywanej pracy potwierdzony świadectwem wydanym przez uprawnionego lekarza
- ubrany w odzież roboczą przewidzianą dla danego stanowiska w zakładowej tabeli norm odzieży roboczej
- przy obsłudze maszyn z ruchomymi elementami nie można pracować w odzieży z luźnymi (zwisającymi) częściami jak np. luźno zakończone rękawy, krawaty, szaliki poły, oraz bez nakryć głowy okrywających włosy

CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY

- przygotować urządzenia pomocnicze do składowania materiałów, przyrządów, narzędzi i odpadów
- dokładnie zapoznać się z dokumentacją wykonawczą i instrukcją obsługi wiertarki
- zaplanować kolejność wykonywania poszczególnych czynności, dobrać wiertło odpowiednie do obrabianego materiału
- przygotować materiał do przetworzenia (obróbki) ustawiając go w sposób zapewniający maksymalne bezpieczeństwo przy zachowaniu granic stanowiska roboczego
- sprawdzić stan techniczny wiertarki (osłony na układzie napędowym) i o<mark>świetlenia st</mark>anowiska, a w szczeg<mark>ól</mark>ności stan instalacji elektrycznej (wyłączników), sprawdzić stan uchwytu
- próbnie uru<mark>chomić wiertarkę i sprawdzić jej d</mark>ziałanie

PRACOWNIK/UCZEŃ URUCHAMIAJĄCY WIERTARKĘ POWINIEN PRZED DOKONANIEM TEJ CZYNNOŚCI SPRAWDZIĆ DOKŁADNIE, CZY JEJ URUCHOMIENIE NIE GROZI WYPADKIEM

- pomiarowe, narzędzia pracy, zmiotki, haczyki oraz konieczne ochrony osobiste, np. okulary, maski itp.
- zauważone u<mark>sterki</mark> i uchybienia zgłosić natychmias<mark>t przełożonemu</mark>

ZASADY I SPOSOBY BEZPIECZNEGO WYKONYWANIA PRACY

- <mark>-</mark> zdejmować osłony i zabezpieczenia z wierta<mark>rki</mark>
- obsługiwać wiertarkę w rękawicach ochronnych lub z zabandażowanymi palcami
- niewłaściwie chłodzić wiertło: chłodzić <mark>obrabiany przedmi</mark>ot lub narzędzie mokrymi szmatami lub pa<mark>kułami podczas prac</mark>y wiertarki
- hamować ręką wrzeciono przy wył<mark>ączeniu silnika, prz</mark>ytrzymywać nawiercany przedmiot ręką, doty<mark>kać wiertła w czasie</mark> ruchu
- smarować i konserwować wiertarkę w czasie ruchu
- zdmuchiwać wióry ustami lub sprężonym powietrzem, usuwać wióry rękami
- stosować do oświetlenia stanowiskowego napięcie wyższe niż 24 V
- używać do pracy niew<mark>łaściwych lub uszko</mark>dzonych narzędzi
- pozostawiać klucza w uchwycie lub klin w otworze wrzeciona
- wiercić metale cią<mark>gliwe bez łamania w</mark>iórów
- mocować lub zd<mark>ejmować przedmiot</mark> w czasie ruchu wrzeciona
- <mark>-</mark> pracować z ni<mark>ewłaściwym lub źle n</mark>aostrzonym wiertłem
- <mark>-</mark> używać szaf<mark>ki narzędziowej i urz</mark>ądzeń do składania wyrobów,
- ręczne prz<mark>emieszczać i przew</mark>ozić ciężary o masie przekraczającej ustalone normy

- podtrzymywać przy mocowaniu wiertło od dołu
- mocować wierteł z uchwytem stożkowym w uchwytach wiertarskich (przeznaczonych do wierteł cylindrycznych)
- pozostawiać żadnych przedmiotów na płycie stołu

NAKAZUJE SIĘ:

- prawidłowo ułożyć i mocować wiertło (w sposób pewny)
- opierać wiertło o dno uchwytu
- sukcesywnie usuwać odpady
- pasy pędne, liny i taśmy pędne napinać, naprawiać, łączyć, skracać i smarować po unieruchomieniu maszyny
- utrzymywać w porządku miejsce pracy, nie rozrzucać narzędzi i przedmiotów przeznaczonych do obróbki lub obrobionych,
- przy obróbce materiału <mark>o znacznej długości</mark> stosować odpowiedn<mark>ie</mark> podstawki
- utrzymywać posadzkę w czystości i suchą
- używać tylko sprawnych narzędzi i pomocy warsztatowych, nieuszkodzonych, prawidłowo oprawionych jak: młotki, pilniki, przecinaki itp.
- przedmiot m<mark>ocować mocno w im</mark>adle maszynowym (lub przy pomocy śrub dociskowych), ale tak aby nie uległ uszkodzeniu
- w razie p<mark>otrzeby używać och</mark>rony osobiste
- małe p<mark>rzedmioty trzymać</mark> przy pomocy kleszczy lub ręcznych uchwytów
- do<mark>suwać wiertło do prz</mark>edmiotu ostrożnie i powoli
- nie wywierać nadmiernego nacisku na wiertło podczas pracy
- wyłączać silnik wiertarki w razie konieczności oddalenia się, przerwy w dopływie prądu, wykonywania pomiarów, mocowania przedmiotu
- przy wierceniu głębokich otworów przerywać posuw i usuwać wióry

CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY

- odkładać obrabiane i gotowe elementy na wyznaczone miejsca
- wyłączyć wiertarkę wyłącznikiem (głównym)
- uprzątnąć stanowisko pracy z wiórów, chłodziwa, oraz uporządkować narzędzia i sprzęt ochronny

ZASADY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH AWARYJNYCH

- o wadach i / lub uszkodzeniach wiertarki należy niezwłocznie zawiadomić przełożonego/nauczyciela
- wiertarki, których uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinny być niezwłocznie zatrzymane, odłączone od zasilania i odpowiednio oznakowane tablicą ostrzegawczą "Uwaga naprawa nie uruchamiać",
- bezwzględnie udzielić pierwszej pomocy poszkodowanym
- w razie awarii maszyny stwarzającej zagrożenie dla otoczenia należy zastosować zrozumiałą i dostrzegalną sygnalizację ostrzegawczą i alarmową
- każdy zaistniały wypadek przy pracy zgłaszać swojemu przełożonemu/nauczycielowi/dyrektorowi, a stanowisko pracy pozostawić w takim stanie, w jakim nastąpił wypadek

UWAGI

 narzędzia i urządzenia o napędzie mechanicznym podlegają okresowym przeglądom i badaniom na skuteczność zerowania Na podstawie art. 210 K.P. pracownik ma prawo- w razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bhp i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika lub gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom - powstrzymać się od wykonywanej pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego/nauczyciela.

Instrukcja BHP szlifierka stołowa

1. Przepisy BHP

- Do pracy na szlifierce może przystąpić pracownik/uczeń przeszkolony i przeegzaminowany, znający szczegółowo instrukcję obsługi oraz, instrukcję smarowania oraz przepisy BHP jakie obowiązują w Szkole i na stanowisku pracy.
- (młodociany w ramach praktycznej nauki zawodu pod nadzorem instruktora)
- Pracownik obsługujący szlifierkę winien być ubrany w obcisłe ubranie robocze, bluzę wpuszczoną w spodn<mark>ie oraz posiadać nakrycie głowy. Rękawy winny być zapięte, aby wykluczona była możliwość pochwycenia ubrania przez w<mark>irujące części.</mark></mark>
- Miejsce pracy musi być dobrze oświetlone światłem naturalnym lub sztucznym, tak aby zapewniona była dobra widoczność.
- Pracownik obsługujący szlifierkę winien znać jej elementy budowy i obsługi.
- Należy dbać o czystość obrabiarki i ogólny porządek na stanowisku roboczym.
- W czasie pracy zabrania się prowadzenia rozmów i odchodzenia od urządzenia. W przypadku ko<mark>nieczności opuszc</mark>zenia miejsca pracy, szlifierkę należy wyłączyć.
- Należy bezwzględnie pracować w okularach ochronnych.
- Zabrania się dotykania rękoma obracającej się tarczy i innych części wirujących.
- Nie wolno kłaść żadnych przedmiotów ani narzędzi na obudowie szlifierki.
- Przedmioty przeznaczone do szlifowania, jak i sama tarcza mogą być mocowane lub wy<mark>mieniane tylko pr</mark>zy wyłączonym urządzeniu.
- Przy wymianie tarczy szlifierskiej zawsze zwracać uwagę na prędkość obwodową tarczy i jej obroty robocze.
- Podczas pracy szlifierki wszystkie pokrywy i osłony muszą być bezwzględnie zamknięte.
- Zabrania się obsługującemu dokonywania samowolnie jakichkolwiek napraw.
- Zabrania sie szlifowania na bocznych powierzchniach tarcz.
- W czasie włączania szlifierki i podczas pracy zabrania się stanie na wprost obracającej się tarczy. Stoimy zawsze z boku.
- Zabrania się przystępowania do pracy w złym stanie zdrowia bądź stanie nietrzeźwym.

2. Uruchomienie i praca

- Sprawdzić stan techniczny szlifierki, tarczy, stan przewodów zasilających w energię elektryczną, punkty smarowania.
- W razie zauważonej usterki zgłosić przełożonemu/nauczycielowi
- Sprawdzić stan tarcz szlifierskich, czy nie są pęknięte bądź wyszczerbione oraz prawidłowość mocowania. Pozamykać wszystkie osłony.
- Sprawdzić, czy stopki są zamocowane.
- Odległość stopki od tarczy nie może być wieksza jak 3mm.
- Włączyć wyłącznikiem głównym dopływ prądu.
- Wyłącznikiem guzikowym włączyć obroty wrzeciona.
- Przedmiot położyć na stopce i dosunąć do tarczy ściernej.

3. Po zakończeniu pracy

- Wyłączyć główny silnik.
- Wyłączyć głównym wyłącznikiem dopływ prądu do urządzenia.
- Oczyścić szlifierkę i miejsce wokół niej z opiłków, pyłu i innych materiałów lub przedmiotów.
- Części narażone na korozję posmarować cienką warstwą oliwy.

4. Uwagi końcowe

- Zabrania się włączania szlifierki w przypadku uszkodzonej tarczy.
- Zabrania się dokonywania zmiany ustawionych parametrów skrawania podczas pracy.
- Zabrania się dotykania rękoma obracającej się tarczy.
- W czasie pracy zabrania się dokonywania pomiarów.
- Zabrania się samowolnie wymieniać tarcze.
- Zabrania sie pracowania na szlifierce bez osłon.
- Przy wymianie tarcz zawsze zwracać uwagę na prędkość obwodową tarczy i obroty szlifierki.
- W przypadku szlifowania długich przedmiotów np.: pręty należy dodatkowo stosować podpory /stojaki/.
- Zabrania sie szlifowania przedmiotów nie oczyszczonych z zendry powstałej przy wypalaniu.
- Przeglądy i naprawy wykonują osoby do tego upoważnione.
- <mark>•</mark> W przypadku wymia<mark>ny tarczy szlifiers</mark>kiej należy bezwzględnie sprawdzić jej ziarnistość, stan zewnętrzny, czy przypadkiem nie jes<mark>t wyszczerbiona</mark> bądź pęknięta oraz prędkość obwodową.
- W przypadku awarii szlifierki prace należy przerwać i powiadomić przełożonego/nauczyciela.

W ramach okres<mark>owych przeglądó</mark>w instalacji elektrycznej należy:

- a) raz w miesiąc<mark>u sprawdzić wszy</mark>stkie styki i instalację ochronną.
- b) raz na pół r<mark>oku sprawdzić sta</mark>n ogólny instalacji elektrycznej.
- c) raz na rok dokonać przeglądu silnika i sprawdzić izolację.

WSZYST<mark>KIE INNE OKOLI</mark>CZNOŚCI, które nie są ujęte w niniejszej instrukcji, a mogą zagrozić bezpieczeństwu bądź osobo<mark>m postronnym, n</mark>ie zwalniają obsługującego z obowiązku meldowania o nich przełożonym/nauczycielowi.

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY DLA OBSŁUGI FREZARKI

WARUNKI DOPUSZCZENIA PRACOWNIKA DO PRACY

- ukończone 18 lat (młodociany w ramach praktycznej nauki zawodu pod nadzorem instruktora)
- ubrany w odzież roboczą przewidzianą dla danego stanowiska w zakładowej tabeli norm odzieży roboczej
- stan zdrowia odpowiedni do wykonywanej pracy potwierdzony świadectwem wydanym przez uprawnionego lekarza
- zaliczenie odpowiedniego instruktażu: zawodowego, przeszkolenia bhp i p.poż., zapoznanie się z instrukcjami obsługi
- ukończona co najmniej szkołę zawodową w danej specjalności lub inne uprawnienia do wykonywania zawodu -
- przy obsłudze maszyn z ruchomymi elementami nie można pracować w odzieży z luźnymi (zwisającymi) częściami <mark>jak np.: luźno z</mark>akończone rękawy, krawaty, szaliki poły, oraz bez nakryć głowy okrywających włosy

CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY

- przygotować urządzenia pomocnicze do składowania materiałów, przyrządów, narzędzi i odpadów
- dokładnie zapoznać się z dokumentacją wykonawczą i instrukcją obsługi frezarki, tabliczką znamionową
- zaplanować kolejność wykonywania poszczególnych czynności
- przygotować materiał do przetworzenia (obróbki) ustawiając go w sposób zapewniający maksymalne be<mark>zpieczeństwo przy z</mark>achowaniu granic stanowiska roboczego
- sprawdzić stan techniczny frezarki i oświetlenia stanowiska, a w szczególności stan instalacji elektrycznej, stan wyłączników, system smarowania, chłodzenia, czy narzędzia skrawające (frezy) są zamocowane prawidłowo na wrzecionie

PRACOWNIK/UCZEŃ URUCHAMIAJĄCY URZĄDZENIE POWINIEN PRZED DOKONANIEM T<mark>EJ CZYNNOŚCI SP</mark>RAWDZIĆ DOKŁADNIE, CZY JEGO URUCHOMIENIE NIE GROZI WYPADKIEM

- próbnie uruchomić frezarkę i sprawdzić jakość jej działania
- przygotować niezbędne pomoce warsztatowe, przyrządy pomiarowe, narzędzia pracy, zmiotki, haczyki oraz konieczne ochrony osobiste, np. okulary, maski, ochronniki słuchu, itp.
- zauważone usterki i uchybienia zgłosić natychmiast przełożonemu/nauczycielowi

ZASADY I SPOSOBY BEZPIECZNEGO WYKONYWANIA PRACY

NIE WOLNO:

- chłodzić obrabiany element i narzędzie przy pomocy mokrych szmat i pakuł w czasie trwania obróbki
- dokonywać pomiarów lub sprawdzać ręką gładkość w czasie ruchu frezarki
- hamować ręką wrzeciono
- usuwać bezpośrednio ręką wióry
- zdejmować jakiekolwiek osłony w czasie ruchu frezarki
- smarować i kons<mark>erwować frezar</mark>kę będącą w ruchu
- wykonywać pracę bez zabezpieczenia włosów beretem lub czapką
- <mark>-</mark> stosować do <mark>oświetlenia</mark> miejscowego l<mark>amp na</mark> na<mark>pięcie wyższe niż <mark>24 V</mark></mark>
- <mark>-</mark> dopuszczać <mark>do o</mark>bsł<mark>ugi fre</mark>zarki inne oso<mark>by be</mark>z zgody przełożoneg<mark>o</mark>
- <mark>-</mark> naprawiać <mark>sam</mark>od<mark>zielnie fr</mark>ezarkę
- układać w trakcie obróbki na stole frezarki narzędzia, sprzęt, <mark>przyrządy pomiaro</mark>we itp.

NAKAZUJE SIĘ:

- stosować <mark>narzędzi</mark>a skrawające (frezy) tylko w dobrym st<mark>anie i prawidłowo z</mark>aostrzone
- narzędzia <mark>muszą b</mark>yć zamocowane w sposób pewny we <mark>wrzecionie lub we w</mark>rzecienniku
- <mark>-</mark> zakładanie i <mark>moco</mark>wanie narzędzia wykonywać w ręka<mark>wicach roboczych</mark>
- śruby dociskowe narzędzia oraz imadła maszynowe<mark>go i docisków śrubo</mark>wych, dociskać ręcznie bez przedłużania klucza
- przy obróbce materiałów odpryskowych i pylących (żeliwo, niektóre tworzywa sztuczne itp.) stosować okulary ochronne i półmaski przeciwpyłowe
- narzędzia wymieniać tylko po zatrzymaniu frezarki
- obróbkę rozpoczynać od uruchomienia wrze<mark>ciona, a następnie p</mark>osuwu stołu przy stosowaniu posuwu ręcznego, materiał przesuwać równomiernie powoli
- obserwować stale proces obróbki
- <mark>-</mark> nie zostawiać pracującej frezarki bez <mark>dozoru</mark>
- wióry usuwać przy unieruchomionej frezarce tylko zmiotką
- nie nachylać się zbyt nisko nad ob<mark>rabianym przedmiot</mark>em

CZYNNOŚCI PO ZAKOŃCZENIU PRACY

- odłożyć obrobione przedmioty na wyznaczone miejsce
- wyłączyć dopływ energii elektrycznej do frezarki
- oczyścić stół frezarski z odpadów i wiórów
- <mark>-</mark> uporządkować stanowisk<mark>o pracy, narzędzia,</mark> sprzęt ochrony i pomocniczy, zlikwidować rozlane chłodziwo i olej

ZASADY POSTĘPOWA<mark>NIA W SYTUACJA</mark>CH AWARYJNYCH

- bezwzględnie należy <mark>udzielać pierwszej</mark> pomocy poszkodowanym
- o wadach i / lub u<mark>szkodzeniach frezar</mark>ki należy niezwłocznie zawiadomić przełożonego/nauczyciela
- frezarki, których uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinny być niezwłocznie zatrzymane, odłączone od zasilania i odpowiednio oznakowane
- w razie awar<mark>ii frezarki stwarzają</mark>cej zagrożenie dla otoczenia należy zastosować zrozumiałą i dostrzegalną sygnalizację ostrzegawczą i alarmową
- każdy za<mark>istniały wypadek prz</mark>y pracy zgłaszać swojemu przełożonemu/nauczycielowi, a stanowisko pracy pozostawić w takim stanie, w jakim nastapił wypadek

UWAGI

Na p<mark>odstawie art. 210</mark> K.P. pracownik ma prawo - w razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bhp i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika lub gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, powstrzymać się od wykonywanej pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

INSTRUKCJA BHP przy spawaniu elektrycznym

- 1. Uwagi ogólne.
- a) Do wykonywania stałej pracy w zawodzie spawacza elektrycznego, może być dopuszczony pracownik, który:
- ukończył odpowiedni kurs spawalniczy z wynikiem pozytywnym oraz uzyskał ewentualnie odpowiednie uprawnienia,
- ma dobry stan zdrowia potwierdzony świadectwem lekarskim,
- b) Do pracy należy przystąpić wypoczętym, trzeźwym, ubranym w odzież roboczą wykonaną z tkaniny trudnopalnej wz<mark>ględnie ze skóry, włosy przykryć beretem lub czapką, na nogach mieć buty ze spodniami trudno zapalnymi, na rękach rękawice spawalnicze oraz ochrony osobiste fartuch skórzany, maska spawalnicza, okulary ochronne, indywidualny sprzęt ochrony dróg oddechowych.</mark>
- c) Prace związane z instalowaniem, demontażem, naprawami i przeglądami elektrycznych urządzeń spawalniczych powinni wykonywać pracownicy mający odpowiednie uprawnienia.
- d) Połączenie kilku spawalniczych źródeł energii nie powinno powodować przekroczenia, w stanie bez obciąż<mark>enia, dopuszczalne</mark>go napięcia miedzy obwodami wyjściowymi połaczonych źródeł energii.
- e) Obwód prądu spawania nie powinien być uziemiony, z wyjątkiem przypadków, gdy przedmioty spawan<mark>e są połączone z zie</mark>mią.
- f) Przewody spawalnicze łączące przedmiot spawany ze źródłem energii powinny być połączone bezpośrednio z tym przedmiotem lub oprzyrządowaniem, jak najbliżej miejsca spawania.
- 2. Podstawowe czynności przed rozpoczęciem pracy.

Spawacz powinien:

- a) zapoznać się z dokumentacją wykonawczą i zakresem prac spawalniczych,
- b) zaplanować kolejność wykonywania poszczególnych spawań,
- <mark>c</mark>) przygotować odpowiednie elektrody,
- d) przygotować odpowiednie szkła do maski spawalniczej,
- e) sprawdzić stan połączeń instalacji spawalniczej oraz uchwytu elektrody,
- f) sprawdzić, czy wykonanie spawania nie zagraża otoczeniu (działanie promieniowani<mark>a łuku, możliwość z</mark>apalenia elementów łatwo zapalnych).
- q) sprawdzić, czy w przypadku spawania na ścianie, po drugiej stronie nie może nas<mark>tapić zapalenie,</mark>
- h) wszelkie zauważone nieprawidłowości zgłosić natychmiast przełożonemu w celu ich usunięcia.
- 3. Czynności podczas spawania.
- a) Zabezpieczyć stanowisko pracy, o ile nie ma stałych, ruchomymi ekranami p<mark>rzeciwodblaskowym</mark>i i przeciwodpryskowymi.
- o) Używać do spawania przewodów elektrycznych i uchwytu do elektrody tyl<mark>ko w dobrym stanie</mark> technicznym (nieuszkodzona izolacja).
- Stosować tylko właściwe grubości elektrod do spawania.
- d) Mocować i usta<mark>wiać rzetelnie i solidnie spawan</mark>y przedmiot i tak, aby n<mark>ie uległ on uszkodz</mark>eniu.
- e). Ustawić det<mark>ale do spawan</mark>ia w taki sposób, aby uniemożliwić ic<mark>h przesuniecie lub</mark> przewrócenie się. Przy odbijaniu żużla używać młotków igłowych i okularów ochronnych.
- f) Przy spa<mark>waniu wewnątrz kotłów, zbiorników lub w ciasnych pomieszczeniach niezal</mark>eżnie od stosowanej wentylacji, używać ochron dróg oddechowych.
- g) Przy pracy wewnątrz zbiorników, kotłów i innych metalowych <mark>pomieszczeń, stoso</mark>wać oświetlenie elektryczne na napięcie 24V.
- h) Upewnić się, czy element spawany nie grozi upadkiem lub o<mark>dsunięciem się nie</mark>bezpiecznym dla pracownika.
- <mark>i</mark>) Przy s<mark>pawaniu</mark> na rusztowaniach sprawdzić stan ich spr<mark>awności.</mark>
  - Ochronić drogi oddechowe, oczy, twarz i ręce przed poparzeniem i naświetleniem poprzez stosowanie odpowiednich ochron osobistych.
- k) Włączyć indywidualny wyciąg powietrza, jeżeli taki je<mark>st założony, aby wyz</mark>iewy gazowe były usuwane ze stanowiska.
- Używać <mark>tylko w</mark>łaściwych, nie uszkodzonych i nie z<mark>aoliwionych narzęd</mark>zi i pomocy warsztatowych.
- m) Każdą powierzoną pracę wykonywać dokładnie, zg<mark>odnie z obowiązują</mark>cym procesem technologicznym i wg wskazówek zwierzchnika.
- <mark>n</mark>) Każdy wyp<mark>adek przy pracy zgłaszać swojemu pr<mark>zełożonemu, a stan</mark>owisko pracy pozostawić w takim stanie, w jakim zdarzył się wypadek<mark>.</mark></mark>
- 4. Czynności z<mark>abro</mark>nione.

Spawaczowi zabrania się:

- a) Chwytania gorącego metalu przygotowanego do spawania lub po spawaniu.
- b) Samodzielnie naprawiać uszkodzone prz<mark>ewody elektryczne (</mark>instalację elektryczną).
- W czasie przerw w pracy trzymać pod pachą uchwyt do elektrody.
- d) Odsuwania maski spawalniczej zbyt d<mark>aleko od twarzy, od</mark>kładania jej przed zgaśnięciem łuku, a także zapalenie łuku bez zabezpieczenia twarzy.
- e) Spawania bez prawidłowego uzie<mark>mienia elementu spa</mark>wanego.
- f) Stosować prowizoryczne połąc<mark>zenie urządzeń spa</mark>walniczych.
- g) Powodować, aby podłoga na <mark>stanowisku roboczy</mark>m była mokra, śliska, nierówna, zanieczyszczona śmieciami, zatarasowana.
- Podstawowe czynności po zakończeniu pracy.

Spawacz powinien:

- <mark>a</mark>) Wyłączyć spawarkę spo<mark>d napięcia.</mark>
- b) Sprawdzić, czy podcz<mark>as spawania na stan</mark>owisku lub obok stanowiska nie został zaprószony ogień.
- <mark>c</mark>) Uporządkować stan<mark>owisko pracy, usuną</mark>ć końcówki elektrod oraz żużel spawalniczy.
- <mark>d</mark>) Uporządkować spr<mark>zęt spawalniczy.</mark>
- 6. Uwagi końcowe.
- a) Podczas wykonywania prac spawalniczych wewnątrz zbiorników, kotłów lub innych pomieszczeń zamkniętych (do 15m³), spawacz powinien być ubezpieczony przez innego pracownika, przebywającego na zewnątrz.
- b) W razie watpliwości co do bezpieczeństwa przy wykonywaniu powierzonej pracy, pracownik ma prawo przerwać pracę i zwrócić się do przełożonego o wyjaśnienie sytuacji.

INSTRUKCJA STANOWISKOWA – PRACE PORZĄDKOWE

ZASADY BEZPIECZNEJ PRACY Z MIESZANINAMI NIEBEZPIECZNYMI UŻYWANYMI PRZY PRACACH PORZĄDKOWYCH

Zasady bezpiecznej pracy

Poniższe zasady dotyczą wszystkich pracowników, zatrudnionych na wszystkich stanowiskach pracy. Stosowanie się do nich zmniejszy lub wyeliminuje zagrożenie.

- 1.W trakcie pracy całą uwagę skupiaj na wykonywanej czynności, pracuj uważnie, starannie, ostroż<mark>nie i bez pośpiech</mark>u.
- 2.Otrzymane polecenia zawsze wykonuj zgodnie ze wskazówkami i instrukcjami otrzymanymi od przełożonego. Jeżeli czegoś nie wiesz, nie rozumiesz, proś przełożonego o dokładniejsze instrukcje.
- 3. Zawsze używaj odzieży i sprzętu ochronnego (rękawice, fartuch, itp.)
- 4.W trakcie wykonywania pracy uważaj, czy pracując nie zagrażasz innym:
- a) nie wykonuj prac, do których wykonywania nie masz uprawnień i umiejętności;
- b) nie zdejmuj z maszyn, urządzeń i narzędzi osłon zabezpieczających;
- c) nie używaj uszkodzonych, niesprawnych narzędzi i sprzętu;
- d) jeżeli nie masz odpowiednich uprawnień nie naprawiaj samodzielnie narzędzi i sprzętu, zwłaszcza sprzętu elektrycznego.
- 5. Nie używaj otwartego ognia w miejscach, w których jest to zabronione.

Przed praca

Najczęściej zdarzające się wypadki wynikają z nieprzestrzegania jednej lub kilku podstawowych zasad bezpieczeństwa. Przed rozpoczęciem pracy należy:

- 1. Zapoznać się ze stanowiskową instrukcją bhp, ubrać się w odzież roboczą sprawdzająć czy są zapięte wszystkie guziki i czy nie zwisają luźne części ubrania.
- 2. Zapoznać się z kartami charakterystyk.
- 3. Zdjąć wszystkie zbędne przedmioty (pierścionki, obrączki, br<mark>ansoletki, itp.), spr</mark>awdzić stan wyposażenia technicznego, narzędzi, osłon i zabezpieczeń.
- 4. Jeśli zost<mark>aną stwierdzo</mark>ne usterki należy niezwłocznie zaw<mark>iadomić przełożo</mark>nego.
- 5.Upewnić się, że rozpoczęcie pracy nie spowoduje zagrożeń tobie lub innym osobom w pobliżu przebywającym. Jeśli takie zagrożenie występuje należy przerwać pracę i zawiadomić przełożonego.
- <mark>6</mark>.Jeśli ws<mark>zystko j</mark>est w porządku, założyć sprzęt ochr<mark>ony osobistej, włąc</mark>zyć oświetlenie i wentylację (jeśli dostępne) i rozpoczą<mark>ć</mark> pracę.

W czasie pracy

Na stanowiskach pracy na których wyznacz<mark>ono konieczność u</mark>żywania odzieży roboczej i środków ochrony osobistej, używanie tej odzieży i dbanie o nią jest jednym z podstawowych obowiązków pracownika a używanie odzieży własnej jest na tych stanowiskach zabronione. W czasie pracy należy:

- 1. Utrzymywać porządek i czystość na stanowisku, nie tarasować dróg i przejść oraz dostępu do wyłączników prądu i sprzętu ochrony przeciwpożarowej.
- 2. Przestrzegać przepisów bhp oraz poleceń i zaleceń przełożonych.
- 3. Pracować z szybkością odpow<mark>iadającą normaln</mark>emu rytmowi pracy.
- 4.Nie naprawiać samodzielnie maszyn, nie zdejmować osłon, nie dopuszczać na swoje stanowisko pracy osób niepowołanych, nie przeszkadzać innym.
- 5. Unikać zbędnych rozmów, żartów, kłótni, bójek oraz nie dotykać ruchomych części maszyn ani przewodów elektrycznych pod napięciem.

Po pracy

Należy oczyścić, posprzątać stanowisko, narzędzia odłożyć na ich stałe miejsca. Zadbać o czystość odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej, odzież roboczą zostawić w szafce.

Higiena osobista

Przestrzeganie higieny osobistej, poza obowiązkiem używania środków ochrony osobistej (rękawice ochronne i gumowe) jest jednym z warunków bezpiecznej pracy pracowników wykonujących pracę w kontakcie z preparatami chemii gospodarczej. Znaczenia mycia rąk po kontakcie z preparatami chemicznymi oraz biologicznymi zawartymi w kurzu czy brudzie nie potrzeba szczegółowo wyjaśniać. Nieprzestrzeganie zasad używania środków ochrony osobistej i higieny może być powodem

powstawania uczuleń i alergii. Wszyscy pracownicy posiadają dostęp do pomieszczeń sanitarnych wyposażonych w poj<mark>emniki</mark> z mydłem w płynie oraz ręcznikami jednorazowymi.

Pierwsza pomoc przedmedyczna

W ramach systemu pierwszej pomocy w razie wypadku posiadamy wyposażone apteczki pierwszej pomocy a wszyscy zatrudniani pracownicy w ramach szkolenia wstępnego i okresowego są szkoleni z praktycznej umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

- 1. Apteczki pierwszej pomocy znajdują się w miejscach wyznaczonych i są oznakowane.
- 2. W każdej apteczce znajduje się instrukcja udzielania pierwszej pomocy a środki medyczne są na b<mark>ieżąco uzupełnia</mark>ne.
- 3. W dniach i godzinach pracy pielęgniarki szkolnej pierwsza pomoc jest udzielana przez nią.

UWAGA:

Wszystkie mieszaniny niebezpieczne używane podczas prac porządkowych są szkodliwymi w przypadku ich spożycia. W przypadku stwierdzenia takiej sytuacji należy usunąć resztę produktu z ust poszkodowanego oraz podać do wypicia 1-2 szklanek wody (w celu rozcieńczenia stężenia spożytego preparatu) oraz wezwać fachową pomoc medyczną. Przy zanieczyszczeniu skóry, należy ją przemywać dużą ilością wody.

Przy zanieczyszczeniu oczu należy natychmiast przemywać oczy dużą ilością <mark>wody (przemywa</mark>nie oczu przy otwartych powiekach) i zwrócić się o pomoc do specjalisty.

Przy zatruciach parami należy wyprowadzić poszkodowanego na świeże p<mark>owietrze i wezw</mark>ać pomoc medyczną.

CZĘŚĆ II

Mieszaniny niebezpieczne używane w pracach porządkowych są dopuszczonymi do ogólnego stosowania i posługiwanie się nimi zgodnie z ich przeznaczeniem i sposobem użycia nie stanowi zagrożenia zdrowia. Wszystkie mieszaniny posiadają karty charakterystyk mieszanin niebezpiecznych ze szczegółowym opisem mieszaniny, a na każdym opakowaniu jest podany jego sposób użycia. W każdym przypadku gdy nie znamy, lub pierwszy raz mamy do czynienia z nową mieszaniną, bezwzględnie należy zapoznać się z jego sposobem użycia oraz przestrzegać podanych zasad bhp.

Należy zwrócić uwagę że jakkolwiek mieszaniny te nie są szkodliwe to stała praca z nimi powoduje usunięcie naturalnej tłuszczowo-łojowej warstwy ochronnej naskórka. Natomiast długotrwała praca bez naturalnej warstwy ochronnej skóry, może doprowadzić do powstawania przesuszenia naskórka, stanów uczuleniowych a u osób bardziej wrażliwych alergii. Jest to powodem konieczności używania gumowych rękawiczek ochronnych.

W przypadku stosowania mieszaniny oznakowanego tymi znakami informacyjnymi z czarnym krzyżem lub czarnym wykrzyknikiem – informującego że w opakowaniu znajduje się produkt drażniący lub żrący - należy obowiązkowo używać rękawic gumowych oraz przestrzegać wskazań podanych w sposobie użycia.

W czasie używania, niektóre mieszaniny mogą wydzielać drażniące pary a niektóre z tych par mogą z powietrzem tworzyć mieszaniny palne albo wybuchowe. Dlatego w czasie ich

stosowania nie wolno palić papierosów ani używać otwartego ognia.

Większość z tych mieszanin jest bardzo szkodliwa dla żywych organizmów wodnych i stwarza zagrożenie dla wód powierzchniowych, dlatego ich użycie jest związanym z koniecznością użycia większej ilości wody do ich rozcieńczenia. W przypadku pożaru mieszanin niebezpiecznych należy używać gaśnic z dwutlenkiem węgla, gaśnic proszkowych, śniegowych a duże pożary są gaszone pianą wodną lub rozproszonymi prądami wody.

Wszyscy pracownicy zatrudnieni przy pracach porządkowych w trakcie których używają ogólnodostępnych mieszanin niebezpiecznych, muszą zapoznać się z kartami charakterystyk tych mieszanin oraz potwierdzić własnoręcznym podpisem fakt zapoznania się z kartami.

Instrukcja BHP

dotycząca zasad bezpiecznego postępowania przy pracach konserwatorskich i z wykorzystaniem drabin

<mark>UWAGI OGÓLNE</mark>

Pracownik powinien:

Posiadać odpowiedni stan zdrowia do wykonywanej pracy potwierdzony świadectwem wydanym przez uprawnionego lekarza, Przejść odpowiedni instruktaż zawodowy i odbyć przeszkolenie bhp, w tym w szczególności w zakresie prawidłowych sposobów wykonywania prac,

Zgodnie z zaleceniem stosować odzież ochronną, rękawiczki i kaski ochronne w warunkach zagrożenia.

Podstawowe czynności przed rozpoczęciem pracy.

Upewnić się czy drabina jest odpowiednia do wykonywanego zadania,

Zaplanować kolejność wykonywania poszczególnych czynności,

Sprawdzić czy zachodzi niebezpieczeństwo porażenia prądem w miejscu pracy np. linie napowietrzne lub inny sprzęt elektryczny,

Sprawdzić stan techniczny drabiny oraz oświetlenia stanowiska,

Sprawdzić stan powierzchni, (czy jest równa i nieśliska),

Obchodzić się z drabiną w sposób nie powodujący jej uszkodzenia,

Przeprowadzić kontrole funkcjonowania elementów (np. przegubów w drabinach przegubowych),

Drabina powinna stać na swoich stopach, nie na szczeblach lub stopniach,

Podczas ustawiania drabiny należy wziąć pod uwagę ryzyko kolizji drabiną np. przechodniów, pojazdów lub drzwi,

Zabezpieczyć drzwi (z wyjątkiem wyjść ewakuacyjnych) i okna w miejscu p<mark>racy o ile to możli</mark>we.

Zasadnicze czynności podczas pracy.

Podczas wykonywania pracy należy zachowywać prawidłową pozy<mark>cję ciała,</mark>

Podczas użytkowania drabin muszą być przestrzegane podstawowe zasady dotyczące ich użytkowania,

Trzymać się pewnie drabiny podczas wchodzenia i schodzenia,

Pamiętać o zasadzie trzech punktów podparcia (dwie ręce i stopa lub dwie stopy i ręka);

W razie p<mark>otrzeby skorzys</mark>tać z pomocy drugiej osoby,

W razie możliwości należy wygrodzić taśmą strefę pracy,

Należy oznakować strefę pracy poprzez umieszczenia informacji UWAGA prace niebezpieczne przejście zabronione;

Drabina musi być stabilna i zabezpieczona przed p<mark>oślizgiem, drabin</mark>a przystawna powinna wystawać co najmniej 0,75 m ponad powierzchnię na którą prowadzi a jej kat nachylenia powinien się zawierać pomiędzy 65° a 75°,

Pamiętać aby przed każdorazową pracą na wysokości powyżej 2 m sprawdzić stan techniczny konstrukcji, stabilność i zabezpieczenie drabiny,

Sprzęt wnoszony podczas pracy na drabinie powinien być lekki i łatwy do przenoszenia oraz umieszczony w odpowiedniej torbie lub zabezpieczony przed upadkiem,

Podczas pracy na drabinie nie używać <mark>narzędzi mogący</mark>ch stanowić niebezpieczeństwo (aparaty działające na podciśnienie, spawarki itp.)

Zasadnicze czynności po zak<mark>ończeniu pracy.</mark>

Uporządkować miejsce pracy,

Usunać wszystkie zaniecz<mark>yszczenia z drabiny</mark> takie jak olej, taśmy, mokra farba czy śnieg,

Drabinę przechowywać w sposób chroniący ja przed uszkodzeniami mechanicznymi, zabrudzeniami, czynnikami atmosferycznymi (deszcz, śnieg, grad, wiatr itp.) oraz powyginaniem,

W przypadku zanie<mark>czyszczenia drabiny</mark> farbami, tłuszczami użyć nieagresywnego rozpuszczalnika,

Podczas transportowania drabiny zachować szczególna ostrożność, zabezpieczyć drabinę, aby nie doszło do uszkodzenia żadnej części.

Prace na w<mark>ysokości powyżej</mark> 1 metra – Użytkowanie drabin .

Podczas wykonywanych prac wykorzystuje się niskie drabiny pozwalające obsłużyć wyższe regały i ładunki.

Prace wykonywane na wysokości powyżej 1 metra nad poziomem podłogi, ziemi - przy pomocy drabin zalicza się do prac wykonywanych na wysokości i są pracami szczególnie niebezpiecznymi.

Nie zaliczamy do pracy na wysokości, prac wykonywanych na powierzchni osłoniętej pełnymi ścianami lub ścianami z oknami oszklonymi ze wszystkich stron do wysokości co najmniej 1,5 m lub powierzchni wyposażonej w inne stałe urządzenia czy konstrukcje chroniące przed upadkiem.

Na powierzchniach powyżej 1 m nad poziomem podłogi, prace powinny być wykonywane i prowadzone w sposób nie zmuszający pracownika do wychylania się poza drabinę.

Pracownicy wykorzystujący w trakcie swej pracy drabiny muszą posiadać orzeczenia lekarskie z brakiem przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na wysokości od 1 do 3 m.

Do takich prac nie wolno kierować; pracowników chorych na epilepsję, choroby przebiegające z nagłą utratą świadomości, lękiem wysokości, leczone lekami psychotropowymi, z niedorozwojem umysłowym, brakiem lub niedowładem kończyny, oraz osób uzależnionych od narkotyków.

Drabiny przenośne - powinny spełniać wymagania PN-EN 131-1+A1:2011 – Drabiny -- Część 1: Terminologia, rodzaje, wymiary funkcjonalne oraz PN-EN 131-2+A1:2012 Drabiny -- Część 2: Wymagania, badanie, oznakowanie

Drabiny przeznaczone są tylko do prac o niewielkim zakresie, do robót o szerszym zakresie zal<mark>ecane jest użycie r</mark>usztowań. Drabiny powinny być używane tylko do lekkich prac o krótkim okresie trwania.

Przy stosowaniu drabin nie wolno:

stosować drabin uszkodzonych,

stosować drabiny niezgodnie z jej przeznaczeniem – np. używanie drabiny rozstawnej jako drabiny przystawnej lub ustawiać ją na niestabilnym podłożu,

opierać drabiny o śliskie przedmioty oraz stawiać drabiny przed zamkniętymi drzwi<mark>ami, jeśli nie s</mark>ą one zamknięte na klucz od strony drabiny.

ustawiać drabiny bezpośrednio przy maszynach, urządzeniach z zagrożeniem dla użytkownika,

opierać drabiny przystawnej bez zapewnienia odpowiedniej stabilności tzn. opierając ją o śliskie płaszczyzny, o stosy materiałów zbyt lekkie lub wywrotne,

wchodzić i schodzić z drabiny, plecami do niej oraz nie wolno przenosić drabiny o długości większej niż 4 m tylko przez 1 osobę,

pracować na drabinie w obuwiu nie posiadającym opięcia całej stopy (np.: klapki),

w sposób prowizoryczny przedłużać drabiny,

stosować drabiny przystawnej na schodach i innych nierównych powierzchniach,

przekraczać całkowitego maksymalnego obciążenia dla danego typu drabiny,

używać drabiny na zewnątrz w trudnych warunkach atmosferycznych takich jak mocny wiatr,

stawiać żadnych przedmiotów w miejscu wejścia i zejścia z drabiny,

używać drabiny jako mostu,

spędzać na drabinie powyżej 30 minut;

przesuwać drabiny w sytuacji, gdy pracownik już się na niej znajduje;

korzystać z 3 o<mark>statnich szczebli w przypadku drabiny przystawnej</mark> i 2 ostatnich szczebli w przypadku drabiny rozstawnej o ile nie ma odpowiedniego uchwytu dla rąk.

UWAGI

W razie uszkodzenia drabiny poinformować przełożonego, lub kompetentną osobę.

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY

Na stanowisku pracy – montaż / demontaż, przekształcanie oraz przygotowanie do użytkowania rusztowania montażowego EN-1298-IM-pl VGB-Nr 2109

1. Uwagi ogólne

Do samodzielnej pracy przy montażu, demontażu i przekształcaniu rusztowaniu może przystąpić pracownik, który:

- jest pełnoletni
- odbył instruktaż stanowiskowy wykonywania pracy przy montażu, demontażu i przekształcaniu rusztowania montażowego EN-1298_IM-pl VGB-Nr 2109
- posiada dobry stan zdrowia, potwierdzony zaświadczeniem lekarskim przez lekarza medycyny pracy o dopuszczeniu do pracy na wysokości (powyżej 1 m)

2. Przed rozpoczęciem pracy

Pracownicy powinni:

- zapoznać się każdorazowo i szczegółowo ze stanowiskową INSTRUKCJĄ MONTAŻU I UŻYTKOWANIA rusztowania montażowego EN-1298-IM-pl VGB-Nr 2109
- sprawdzić czy wszystkie elementy rusztowania znajdują się na stanowisku pracy i czy są oryginalne
- sprawdzić czy elementy rusztowania nie są uszkodzone (np. pęknięte, złamane, wygięte, niekompletne)
- sprawdzić czy nawierzchnia na której będzie montowane i użytkowane rusztowanie jest pozioma, poz<mark>bawiona nierówności i</mark> odpowiednio wytrzymała na obciążenie rusztowania w trakcie jego użytkowania
- sprawdzić czy nawierzchnia wokół rusztowania jest sucha
- sprawdzić czy montaż i demontaż rusztowania będzie odbywał się w bezpiecznej odległości od instalacji elektrycznych pod napięciem
  - założyć rękawice chroniące przed urazami mechanicznymi

<mark>3</mark>. W czasie pracy należy:

- w fazie montażu rusztowania sprawdzić czy rusztowanie podstawy znajduje się w pozycj<mark>i pionowej względe</mark>m podłoża (sprawdzenie może być dokonane za pomocą poziomnicy)
- przestrzegać zasady, że wykonywanie montażu, demontażu i przekształcania rusztowania wymaga pracy ze stanowiska na zewnątrz rusztowania,
- montaż, demontaż i przekształcanie należy wykonywać z pozycji nawierzchni na której stoi albo będzie stać rusztowanie lub z drabiny rozstawnej (stając na niej tylko do wysokości 1 m)
- wykonywać czynności bez pospiechu
- zwracać szczególną uwagę na:
- a. ciągłą blokadę kół hamulcami (za wyjątkiem okresu przemieszczania rusztowa<mark>nia)</mark>
- b. dokładne zamontowanie wszystkich stabilizatorów z użyciem przymiarki kątowej 30⁰
- c. prawidłowe i kompletne zmontowanie wszystkich połączeń (w tym dokład<mark>ne osadzenie pomost</mark>u roboczego i zespołów wzmocnienia poręczy)
- d. konieczność umieszczania obciążników na każdym stabilizatorze zgodnie z załączoną tabelką w Instrukcji montażu i użytkowania
- e. maksymalne dopuszczalne obciążenie podestu roboczego
- zachować bezpieczną odległość od instalacji elektrycznych pod napięciem

4. Pracownikowi nie wolno:

- dokonywać montażu i demontażu rusztowania bez upoważn<mark>ienia przełożonego</mark>
- używać do montażu rusztowania elementów składowych uszkodzonych lub nieoryginalnych
- wchodzić na montowane lub demontowane rusztowanie:
- a. po jego k<mark>onstrukcji od strony zewnętrzn</mark>ej
- b. w nieodpowiednim obuwiu (np. luźnym, wsuwanym, mokrym)
- bez zainstalowanych stabilizatorów i obciążników
- d. bez zabezpieczonych hamulcami wszystkich kół
- wychylać się poza barierkę (poręcz) rusztowania dalej niż poza obrys rozstawionych stabilizatorów tego rusztowania
- stojąc na podeście lub szczeblach rusztowania odpychać się rękami lub nogami o jakikolwiek element poza rusztowaniem lub ciągnąć za jakikolwiek element poza rusztowaniem
- stawać na jakimkolwiek przedmiocie położonym na podeście rusztowania
- rzucać przedmiotami z podestu rusztowania
- przesuwać rusztowania po nierównym, pochylonym i zbyt mało wytrzymałym podłożu
- przesuwać rusztowanie bez wymaganego uniesienia stabilizatorów
- stosować jakichkolwiek urządzeń zewnętrznych podnoszących lub naciskających (przesuwających) na rusztowanie, które mogłyby generować obciążenia poziome powodujące niebezpieczeństwo przewrócenia rusztowania
  - instalować jakichkolwie<mark>k pomostów pomiędzy</mark> rusztowaniem a konstrukcją na zewnątrz rusztowania
- wyrażać zgody na użytkowanie rusztowania niekompletnego (np. bez burt na podeście roboczym, bez balastów na stabilizatorach, bez poręczy i wzmocnień barierki ochronnej, bez zablokowanych hamulcami wszystkich czterech kół)

<mark>5</mark>. Po zakończeniu pra<mark>cy należy:</mark>

- sprawdzić czy zmontowane rusztowanie:
- a. jest komplet<mark>ne</mark>
- b. posiada zablokowane wszystkie koła (włączone hamulce)
- c. jest sztywne i pewne na połączeniach montażowych
- sprawdzić czy zdemontowane rusztowanie:
- e. jest <mark>kompletne</mark>
- f. nie posiada uszkodzonych elementów składowych
- zabezpieczyć poszczególne podzespoły rusztowania przed zgubieniem, itp. (np. zabezpieczyć taśmą klejącą, związać, oznaczyć lub opisać)
- przenieść w miejsce składowania, zabezpieczyć i przechowywać w miejscu suchym i nie narażonym na uszkodzenia
- o ewentualnych uszkodzeniach lub brakach natychmiast poinformować przełożonego

WYKAZ RODZAJÓW PRAC, KTÓRE POWINNY BYĆ WYKONYWANE

PRZEZ CO NAJMNIEJ DWIE OSOBY

w celu zapewnienia asekuracji (ze względu na możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia <mark>lub życia ludzkiegó)</mark> oraz w celu zmniejszenia obciążenia pracą.

Ustala się wykaz prac obowiązujący Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sosnowcu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby.

(Dz. U z dnia 1 czerwca 1996 r.), a w szczególności:

- Montaż i demontaż karniszy okiennych.
- 2. Montaż i demontaż rolet okiennych i opraw oświetleniowych na sali gimnastycznej z rusztowania
- Sprawdzenie przyczyny awarii oprawy oświetleniowej.
- 4. Przenoszenie ciężaru o masie 30 kg na wysokość powyżej 4 m lub na odległość przekraczającą 25 m
- Przenoszenie przedmiotów, których długość przekracza 4 m i masa 30 kg.
- 6. Prace w pomieszczeniach, w których występują gazy lub pary tr<mark>ujące, żrące albo</mark> duszące, przy których wykonywaniu wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej.
- 7. Prace na stanowiskach organizowanych w magazynach substancj<mark>i trujących i żrącyc</mark>h.
- 8. Prace spawalnicze, cięcie gazowe i elektryczne oraz inne prace <mark>wymagające posłu</mark>giwania się otwartym źródłem ognia w pomieszczeniach zamkniętych albo w pomieszczeniach zagrożony<mark>ch pożarem lub w</mark>ybuchem.
- <mark>9</mark>. Prace pr<mark>zy urządz</mark>eniach elektro<mark>energ</mark>ety<mark>cz</mark>nych znajdujący<mark>ch się całkowicie l</mark>ub częściowo pod napięciem, z wyjątkiem prac polegających na wymianie w obwodach o napięciu do 1 <mark>kV bezpieczników</mark> i żarówek (świetlówek).
- 10. Prace wykonywane w pobliżu nie osłoniętych urządzeń <mark>elektroenergetyc</mark>znych lub ich części, znajdujących się podnapięciem.
- 11. Prace przy wyłączonym spod napięcia torze dwuto<mark>rowej elektroener</mark>getycznej linii napowietrznej o napięciu 1 kV i powyżej, jeżeli drugi tor linii pozostaje pod napięciem.
- 12. Prace p<mark>rzy wy</mark>łączonych spod napięcia elektro<mark>energetycznych lin</mark>iach napowietrznych, które krzyżują się z liniami znajdującymi się pod napięciem.
- 13. Prace przy <mark>wykonywaniu prób i pomiarów w zakładach ener</mark>getycznych oraz innych zakładach przy urządzeniach elektroenergetycznych, z wyłączeniem prac stale wykonywanych przez wyznaczonych pracowników w ustalonych miejscach pracy (laboratoria, stacje prób).
- 14. Prace przy budowie i eksploatacji n<mark>apowietrznych lin</mark>ií elektroenergetycznych.
- 15. Prace wykonywane na wysokości <mark>powyżej 2 m w pr</mark>zypadkach, w których wymagane jest zastosowanie środków ochrony <mark>i</mark>ndywidualnej przed upadkiem z wy<mark>sokości.</mark>
- 16. Prace w wykopach i wyrobiskach o głębokości większej od 2 m.
- 17. Prace ziemne wykonywane metodą bezodkrywkową.
- 18. Prace związane ze stosowaniem:
- a. środków ochrony roślin podczas zabiegu fumigacji,
- b. środków ochrony ro<mark>ślin w uprawach p</mark>od osłonami i w pomieszczeniach zamkniętych
- 19. Prace związane ze <mark>świadczeniem usł</mark>ug w zakresie stosowania preparatów ochrony roślin w formie płynnej, zaliczanych do pierwszej kategorii t<mark>oksyczności.</mark>

INSTRUKCJA STANOWISKOWA ZASADY BEZPIECZNEJ PRACY Z MIESZANINAMI NIEBEZPIECZNYMI UŻYWANYMI PRZY PRACACH KONSERWATORSKICH

Zasady bezpiecznej pracy

Poniższe zasady dotyczą wszystkich pracowników, zatrudnionych na stanowiskach pracy, którzy mają styczność z wymienionymi mieszaninami niebezpiecznymi. Stosowanie się do nich zmniejszy lub wyeliminuje zagrożenie.

- 1.W trakcie pracy całą uwagę skupiaj na wykonywanej czynności, pracuj uważnie, starannie, ostroźnie i bez pośpiechu.
- 2.Otrzymane polecenia zawsze wykonuj zgodnie ze wskazówkami i instrukcjam<mark>i otrzymanymi</mark> od przełożonego. Jeżeli czegoś nie wiesz, nie rozumiesz, proś przełożonego o dokładniejsze instrukcje.
- 3. Zawsze używaj odzieży i sprzętu ochronnego (rękawice, gogle, itp.)
- 4.W trakcie wykonywania pracy uważaj, czy pracując nie zagrażasz innym:
- a) nie wykonuj prac, do których wykonywania nie masz uprawnień i umiejętności;
- b) nie zdejmuj z maszyn, urządzeń i narzędzi osłon zabezpieczających;
- c) nie używaj uszkodzonych, niesprawnych narzędzi i sprzętu;
- d) jeżeli nie masz odpowiednich uprawnień nie naprawiaj samod<mark>zielnie narzędzi</mark> i sprzętu, zwłaszcza sprzętu elektrycznego.
- 5. Nie używaj otwartego ognia w miejscach, w których jest to zabronione.

Przed praca

Najczęściej <mark>zdarzające się wypadki wynikają z nieprzestrzegania jedne</mark>j lub kilku podstawowych zasad bezpieczeństwa. Przed rozpoczęciem pracy należy:

- 1. Zapozn<mark>ać się ze stanowiskową instrukcją bhp, ubrać się w odzież</mark> roboczą sprawdzając czy są zapięte wszystkie guziki i czy nie zwisają luźne części ubrania.
- 2. Zapoz<mark>nać się z ka</mark>rtami charakterystyk.
- 3. Zdjąć wszystkie zbędne przedmioty (pierścionki, obrączki, bransoletki, itp.), sprawdzić stan wyposażenia technicznego, narzędzi, osłon i zabezpieczeń.
- 4. Jeśli zostaną stwierdzone usterki należy niezwłocznie zawiadomić przełożonego.
- 5.Upewnić się, że rozpoczęcie pracy nie spowoduje zagrożeń tobie lub innym osobom w pobliżu przebywającym. Jeśli takie zagrożenie występuje należy przerwać pracę i zawiadomić przełożonego.
- 6. Jeśli wszystko jest w porządku, założyć sprzęt ochrony osobistej, włączyć oświetlenie i wentylację (jeśli dostępne) i rozpocząć pracę.

W czasie pracy

Na stanowiskach pracy na których wyznaczono konieczność używania odzieży roboczej i środków ochrony osobistej, używanie tej odzieży i dbanie o nią jest jednym z podstawowych obowiązków pracownika a używanie odzieży własnej jest na tych stanowiskach zabronione. W czasie pracy należy:

- 1. Utrzymywać porząd<mark>ek i czystość n</mark>a stanowisku, nie tarasować dróg i przejść oraz dostępu do wyłączników prądu i sprzętu ochrony przeciwpożarowej.
- 2. Przestrzegać pr<mark>zepisów bhp or</mark>az poleceń i zaleceń przełożonych.
- 3. Pracować z s<mark>zybkością odpo</mark>wiadającą normalnemu rytmowi pracy.
- 4.Nie napraw<mark>iać samodzielni</mark>e maszyn, nie zdejmować osłon, nie dopuszczać na swoje stanowisko pracy osób niepowołanych, nie przeszkadzać innym.
- 5. Unikać zbędnych rozmów, żartów, kłótni, bójek oraz nie dotykać ruchomych części maszyn ani przewodów elektrycznych pod napięciem.

Po pracy

Należy oczyścić, posprzątać stanowisko, narzędzia odłożyć na ich stałe miejsca. Zadbać o czystość odzieży roboczej i sprzętu ochrony osobistej, odzież roboczą zostawić w szafce.

Higiena osobista

Przestrzeganie higieny osobistej, poza obowiązkiem używania środków ochrony osobistej (rękawice ochronne i gumowe) jest jednym z warunków bezpiecznej pracy pracowników wykonujących pracę w kontakcie z preparatami chemii gospodarczej. Znaczenia mycia rąk po kontakcie z preparatami chemicznymi oraz biologicznymi zawartymi w kurzu czy brudzie nie potrzeba szczegółowo wyjaśniać. Nieprzestrzeganie zasad używania środków ochrony osobistej i higieny może być powodem powstawania uczuleń i alergii. Wszyscy pracownicy posiadają dostęp do pomieszczeń sanitarnych wyposażonych w pojemniki z mydłem w płynie oraz ręcznikami jednorazowymi.

Pierwsza pomoc przedmedyczna

W ramach systemu pierwszej pomocy w razie wypadku posiadamy wyposażone apteczki pierwszej pomocy a wszyscy zatrudniani pracownicy w ramach szkolenia wstępnego i okresowego są szkoleni z praktycznej umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

- 1. Apteczki pierwszej pomocy są oznakowane i znajdują się w miejscach wyznaczonych i oznaczonych
- 2. W każdej apteczce znajduje się instrukcja udzielania pierwszej pomocy a środki medyczne są na bieżąco uzupełniane.
- 3. W dniach i godzinach pracy pielęgniarki szkolnej pierwsza pomoc jest udzielana przez nią.

UWAGA:

Wszystkie mieszaniny niebezpieczne używane podczas p<mark>rac konserwat</mark>orskich są szkodliwymi w przypadku ich spożycia. W przypadku stwierdzenia takiej sytuacji należy usunąć resztę produktu z ust poszkodowanego oraz wezwać fachową pomoc medyczną.

Przy zanie<mark>czyszcze</mark>niu skóry, <mark>należy j</mark>ą zmyć mydł<mark>em z dużą ilośc</mark>ią wody. Jeśli pojawi się podrażnienie skóry należy skontaktować się z le<mark>karzem.</mark>

Przy ko<mark>ntakcie z oc</mark>zami należy nat<mark>ychmiast przemywać ocz</mark>y dużą ilością wody (przemywanie oczu przy otwartych powiekach) i zwrócić się o p<mark>omoc do specja</mark>listy.

Przy zat<mark>rucia</mark>ch parami należy wyprowad<mark>zić poszkodowa</mark>nego na świeże powietrze i wezwać pomoc medyczną.

Wszyscy pracownicy zatrudnieni przy pracach konserwatorskich w trakcie których używają ogólnodostępnych mieszanin niebezpiecznych, muszą zapoznać się z kartami charakterystyk tych mieszanin oraz potwierdzić własnoręcznym podpisem fakt zapoznania się z kartami.

INSTRUKCJA BHP PRZY OBSŁUDZE URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH

<mark>U</mark>WAGI OGÓLNE:

- 1. Urządzenia elektryczne (elektroniczne) stosowane w CKZiU to rzutnik, tablica interaktywna, radio, kosiarka elektryczna, wiertarka i inne urządzenia elektryczne ręczne.
- 2. Urządzenia elektryczne powinny spełniać wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy określone w Polskich Normach i właściwych przepisach przez cały okres użytkowania.
- 3. Obsługę urządzeń elektrycznych może prowadzić osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje zawodowe, potwierdzone aktua<mark>lnym zaświadczeniem k</mark>walifikacyjnym "E", po sprawdzeniu umiejętności związanych z obsługą oraz znajomością przepisów bhp.
- 4. Osoby zatrudnione przy urządzeniach elektrycznych powinny być wyposażone w odpowiednią odzież roboczą i rękawice o<mark>chronne jeśli jest to wymagane.</mark>
- 5. Osoby zatrudnione przy urządzeniach elektrycznych powinny ściśle przestrzegać wszelkich przepisów bhp, obowiązujących przy urządzeniach elektrycznych.
- 6. Urządzenia elektryczne powinny być ustawione z dala od grzejników, w miejscu nie narażonym na wibrację i bezp<mark>ośrednie działanie pro</mark>mieni słonecznych.

PODSTAWOWE CZYNNOŚCI PRZED ROZPOCZĘCIEM PRACY:

- 1. Przed przystąpieniem do pracy należy zapoznać się z dokumentacją urządzenia elektrycznego oraz przygotować potrzebne narzędzia, przyrządy, tablice ostrzegawcze i niezbędny sprzęt.
- 2. Sprawdzić stan techniczny urządzeń i instalacji elektrycznych (stan izolacji przewodów i kabli, wtyczek, wyłączników, gniazd), zerowanie, uziemienie, stan zabezpieczeń przeciwporażeniowych, przeciwpożarowych.
- 3. Sprawdzić stan techniczny zabezpieczeń prądowych (przeciwzwarciowych, przeciążeniowych, przepięciowych), które powinny być opisane.
- 4. Sprawdzić stan oznakowania przeciwpożarowego urządzeń i instalacji elektrycznych.

<mark>C</mark>ZYNNOŚCI PODCZAS PRACY I PO JEJ ZAKOŃCZENIU:

- 1. Eksploatować urządzenia elektryczne / elektroniczne zgodnie z przeznaczeniem.
- 2. W trakcie prowadzenia eksploatacji urządzenia elektrycznego należy prowadzić zapisy w dzienniku eksploatacji urządzenia elektrycznego w sposób określony odrębnymi przepisami.
- 3. Podczas wykonywania prac konserwatorskich / naprawczych przy urządzeniach elektrycznych należy odłączyć napięcie i zabezpieczyć się przed przypadkowym załączeniem urządzenia przez osoby niepowołane lub nie poinformowane o celowym odłączeniu napięcia przez wywieszenie na odpowiednim wyłączniku napisów "Nie włączać".
- 4. Sprawdzić czy w odłączonym urządzeniu elektrycznym nie występuje napięcie.
- 5. Prace konserwatorskie wykonywać zgodnie z instrukcjami eksploatacji oraz kons<mark>erwacji poszczególny</mark>ch urządzeń.
- 6. W razie konieczności pracy pod napięciem stosować narzędzia i sprzęt izolacyj<mark>ny jak rękawice i kalo</mark>sze dielektryczne.
- 7. W razie samoczynnego wyłączenia urządzenia lub przepalenia się bezpieczników, włączyć je powtórnie po usunięciu przyczyny zwarcia i założeniu nowych bezpieczników.
- 8. Do przyłącz<mark>enia maszy</mark>n i urządzeń należy stosować gniazda ze stykiem (<mark>bolcem) uziemiający</mark>m.
- 9. Po zakończ<mark>eniu</mark> pracy usunąć tablice ostrzegawcze, zabezpieczyć urząd<mark>żenie elektryczne, up</mark>órządkować swoje miejsce pracy, narzędzia i sprzęt oraz zalosić wykonanie pracy przełożonemu.

CZYNNOŚCI ZABRONIONE:

- 1. Zabrania się dopuszczania do eksploatacji urządzeń elektrycznych bez potwierdzenia skuteczności ochrony przed możliwością porażenia prądem elektrycznym.
- <mark>2</mark>. Nie wolno <mark>dokony</mark>wać żadnych zmian w obsługiwanym urząd<mark>zeniu przez obsługuj</mark>ących.
- Zabrania się usuwania ochron, zabezpieczeń, zwierania przekaźników, blokowania wyłączników.
- 4. Zabrania się stosowania prowizorycznych napraw bezpięczników lub stosowania niewłaściwych wkładek bezpiecznikowych.
- 5. Zakładanie b<mark>ezpiec</mark>zników przy właczonej maszynie jest zabronione.
- 6. Zabrania się ciągnięcia za przewód elektryczny przy wyciąganiu wtyczki z gniazda.
- 7. Zabrania się eksploatowania gniazd wtykowych or<mark>az wtyczek z uszkodzo</mark>ną obudową lub wkładką izolacyjną.
- 8. Zabrania się zastawiania przejść do rozdzielni, tablic rozdzielczych, układów sterowania, wyłączników itp.
- 9. Zabrania się przeciążania urządzeń elektrycznych ponad dopuszczalną wartość.
- 10. Nie należy nigdy dotykać części będących pod napięciem.
- 11. Nie należy dotykać zacisków kondensatorów nawet wówczas gdy są odłączone.
- 12. Zabrania się pozostawiania bez dozoru włączonych urządzeń elektrycznych.
- 13. Zabrania się dostępu do urządzeń lub instalacji elektrycznych osobom niepowołanym.
- 14. Zabrania się podłączania urządzeń elektrycznych do kilku przedłużaczy jednocześnie.

UWAGI KOŃCOWE:

- 1. Remonty, naprawy, konserwację <mark>urządzeń elektrycznyc</mark>h/elektronicznych, mogą być wykonywane tylko przez przeszkolonych i uprawnionych specjalistów z aktualnymi zaświadczeniami kwalifikacyjnymi.
- 2. Wszystkie zmiany prowadzone w układach elektrycznych/elektronicznych podczas napraw maszyn i urządzeń powinny być obowiązkowo zaznaczone w dokumentacji technicznej (schematach, układach połączeń, opisie itp.).
- 3. W sprawach nie uregulowanych niniejszą instrukcją, mają zastosowanie przepisy szczegółowe zawarte w DTR maszyn i urządzeń elektrycznych/elektronicznych oraz przepisy zabezpieczeń przeciwporażeniowych, przeciwpożarowych i od zagrożeń wybuchowych.
- 4.Pierwsza pomoc przy porażeniu prądem elektrycznym. Jeżeli przez nieostrożne obchodzenie się z instalacją elektryczną nastąpi porażenie człowieka prądem elektrycznym wówczas należy:
- uwolnić go spod napięcia,
- czynność uwaln<mark>iania wykonać ostrożn</mark>ie, ażeby nie zostać również porażonym,
- najlepiej od r<mark>azu pozbawić instalacj</mark>ę elektryczną napięcia przez wykręcenie bezpieczników lub, gdy to nie jest możliwe, należy przeciąć przewód pod napięciem szczypcami z izolowaną rękojeścią - czynności te wykonywać ręką izolowaną i stojąc na płycie izolującej (guma, szkło, sucha deska),
- po uwolnieniu sprawdzić czy daje oznaki życia,
- osobom silnie porażonym i nie oddychającym, przywrócić oddech, stosując sztuczne oddychanie jednym ze znanych sposobów,
- sztuc<mark>zne oddychanie i masa</mark>ź serca stosować tak długo aż osoba porażona dojdzie do przytomności lub do chwili przybycia lekarza,
- w p<mark>rzypadku stwierdzenia</mark> oparzenia założyć na ranę suchy, jałowy opatrunek,
- w każdym przypadku chory musi być hospitalizowany.

INSTRUKCJA BHP przy sprzątaniu pomieszczeń i myciu okien

1. Przy myciu i sprzątaniu mogą być zatrudnione osoby:

pełnoletnie:

posiadające aktualne orzeczenie lekarskie orzeczenie lekarskie o braku przeciwskazań do pracy; posiadające aktualne przeszkolenie w zakresie bhp.

Przy sprzątaniu i myciu należy zachować poniższe zasady:

a.ubrać się w odzież roboczą i ochronną

b.sprawdzić stan bezpieczeństwa i w razie stwierdzenia zagrożeniach należy powstrzymać się od pracy i niezwłoc<mark>znie powiadomić</mark> przełożonego;

c.usunąć wszystkie zbędne przedmioty znajdujące się na miejscu wykonywania pracy;

d podczas wykonywania pracy koncentrować całą swoją uwagę wyłącznie na wykonywanych czynnościach;

e.sprzęt używany do sprzątania (np. odkurzacz) należy przed użyciem sprawdzić. W razie stwierdzenia usz<mark>kodzenia nie wolno</mark> go używać; f.w czasie sprzątanie pomieszczeń nie wolno ustawiać sprzętu na drogach komunikacyjnych i ewakuacyjnych w miejscach z ograniczoną widocznościa:

g.kosze na śmieci należy opróżniać wysypując ich zawartość do zbiorczego worka na śmieci;

h. przy sprzątaniu pomieszczeń należy używać tylko takich środków, których właściwości są dobrze <mark>znane i nie spowod</mark>ują uszkodzenia sprzętu i urządzeń;

i.środki łatwo palne i żrące należy używać w sposób zgodny z zaleceniami producenta oraz przest<mark>rzegać i stosować</mark> informacje zawarte w kartach charakterystyk substancji i mieszanin niebezpiecznych;

j jeżeli praca wykonywana jest na podwyższeniu o wysokości powyżej 0,5 m w stosunku do ota<mark>czającego terenu</mark> należy używać sprawnych technicznie drabin rozstawnych, posiadających zabezpieczenie przed poślizgiem i rozsunięci<mark>em się ramion;</mark>

k. w trakcie wchodzenia, schodzenia i przebywania na drabinie należy zachować szczególn<mark>a ostrożność;</mark>

praca na drabinie pow 1,5 metra powinna odbywać się przy asekuracji drugiej osoby;

m.zabrania się wchodzenia na parapety, krzesła i ławki itp.oraz ustawiania na nich drabin;

n.przed przystąpieniem do mycia okien należy:

- sprawdzić stan techniczny sprzętów używanych do mycja okien i prac porządkowych,
- pomieszczenie, w którym wykonuje się mycie okien powinno być zabezpieczon<mark>e przed nadmiernie</mark> szybkim ruchem powietrza (przeciągami),
- zabezpieczyć okna przed ich samoczynnym i nagłym zatrzaśnięciem lub otwar<mark>ciem,</mark>
- usunąć wszystkie przedmioty znajdujące się na parapetach,
- sprawdzić stan techniczny okien oraz sposób ich otwierania a także stan te<mark>chniczny szyb,</mark>
- sporządzić roztwór środka myjącego zgodnie z instrukcją producenta,
- w przypadku zaleceń producenta stosować rękawice ochronne.
- o. zabrania się <mark>używania w</mark>ilgotnych ście<mark>rek do czyszcze</mark>nia urządzeń <mark>zasilanych energią</mark> elektryczną (komputery, gniazda wtykowe, wyłączniki oświetleniowe, itp.)
- <mark>p</mark>. podczas mycia podłogi na korytarzu należy ustawić w widocznym <mark>miejscu "potykac</mark>z" z zamieszczoną informacją <u>Uwaga mokra podłoga</u>

<mark>3</mark>.Pracownik<mark>owi zabrania si</mark>ę:

- a. opuszczania stanowiska pracy bez ważnych przyczyn i bez <mark>zawiadomienia o</mark> tym fakcie przełożonego;
- b.stosować metod pracy stwarzających zagrożenie dla zdro<mark>wia oraz życia swo</mark>jego i współpracowników;
- c.naprawiać samodzielnie urządzenia elektryczne i sprzęt <mark>wykorzystywany d</mark>o pracy;
- <mark>d</mark>. dotykać m<mark>okrą cz</mark>y wilgotną dłonią przewodów będąc<mark>ych pod napięciem</mark>;
- e.dopuszczać do pracy na swoim stanowisku pracy jakichkolwiek osób bez wiedzy przełożonego.

4.Po zakończeniu pracy należy:

- a.wyłączyć światło w pomieszczeniach i sprawdzić czy są wyłączone wszystkie urządzenia elektryczne, czy są zakręcone krany;
- b. dokładnie oczyścić stanowisko robocze, ułoż<mark>yć narzedzia i prz</mark>yrządy pomocnicze w miejscach na to przeznaczonych;
- <mark>c</mark>.upewnić się czy pozostawione stanowisko p<mark>racy i urządzenia</mark> nie stwarzają żadnych zagrożeń dla otoczenia, pozamykać pomieszczenia po zakończeniu sprzątania;
- d.odnieść klucze do sprzątanych pomiesz<mark>czeń na ustalone</mark> miejsce ich przechowywania;
- e.wszystkie używane substancje i miesz<mark>aniny niebezpiecz</mark>ne należy zanieść do oznaczonych pomieszczeń, w których są one przechowywane.

5.W przypadku powstanie pożaru należy:

- ostrzec osoby znajdujące się <mark>w obrębie zagrożen</mark>ia;
- powiadomić przełożonego;
- zaalarmować straż pożarna:
- postępować zgodnie z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego.

6. W przypadku zaistnienia wypadku należy:

- udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy;
- stanowisko prac<mark>y pozostawić w taki</mark>m stanie w jakim wydarzył się wypadek (można wykonać zdjęcia miejsca wypadku);
- w razie potrzeby wezwać pomoc lekarską;
- powiadomić przełożonych.

UWAG1

Na podstawie art. 210 K.P. pracownik ma prawo - w razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bhp i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika lub gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, powstrzymać się od wykonywanej pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

REGULAMIN PRACOWNI ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH INSTRUKTAŻ STANOWISKOWY

- 1. Uczniowie mogą przebywać w pracowni tylko w obecności nauczyciela.
- 2. Wszystkie osoby korzystające z pracowni obowiązuje dbałość o ład i porządek w pracowni, zarówno w czasie zajęć jak i po ich zakończeniu.
- 3. Wszystkie osoby obowiązuje przestrzeganie regulaminu pracowni oraz instrukcji bhp i ppoż, będącej na wyposażeniu pracowni.
- 4. O wszelkich zmianach w zakresie wyposażenia pracowni należy bezwzględnie informować opiek<mark>una pracowni, kierownika warsztatów czy wicedyrektora.</mark>
- 5. Uruchamianie silników spalinowych w pomieszczeniach zamkniętych dopuszczalne jest przy otwartym oknie
- 6. Okrycia wierzchnie oraz torby (plecaki) należy złożyć lub powiesić w miejscu wskazanym przez nauczyciela prowadzącego zajęcia (szatnia). Uczniowie nie posiadający właściwego ubioru roboczego nie mają prawa przystąpić do ćwiczeń.
- 7. Podczas trwania zajęć w pracowni nie mogą przebywać inne osoby.
- 8. Maszyny i urządzenia znajdujące się w pracowni powinny być wyposażone w instrukcje bezpiecznego ich użytkowania.
- 9. Jeżeli nastąpiła awaria lub przerwa w dopływie prądu w trakcie wykonywania ćwiczeń, należy natychmiast wyłączyć zasilanie za pomocą wyłącznika głównego
- 10. Jeżeli w trakcie ćwiczeń zdarzył się wypadek, należy odłączyć napięcie i pozostawić stanowisko w takim stanie, w jakim wydarzył się wypadek, do czasu przybycia zespołu powypadkowego.
- 11.Po zakończeniu pracy uczeń, na polecenie nauczyciela, powinien wyłączyć zasilanie urządzeń, zabezpieczyć je przed przypadkowym włączeniem i posprzątać.
- 12.Przed opuszczeniem stanowiska (za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia) po zakończeniu pracy, uczeń powinien sprawdzić, czy pozostawione stanowisko nie stwarza zagrożenia dla innych osób przebywających w pracowni.
- 13. Podczas przerw uczniowie nie mogą samodzielnie przebywać w pomieszczeniu pracowni.

NAUCZYCIEL (INSTRUKTOR):

- 1. Nauczyciel, podczas pierwszych zajęć w pracowni ma obowiązek:
- a. zapoznać uczniów z regulaminem pracowni;
- b. zapoznać uczniów z instrukcją bhp i ppoż. dla pracowni;
- c. zap<mark>oznać uczniów</mark> z zasadami przydziału stanowisk
- 2. Przystępując do każdych kolejnych zajęć:
- a. sprawdzić stan ilościowy maszyn, urządzeń i narzędzi;
- b. sprawdzić obecność i ubiór uczniów oraz udzielić instruktażu stanowiskowego;
- c. zebrać informacje od uczniów o zauważonych (stwierdzonych) usterkach, brakach itp.
- 3. Podczas trwania zajęć nauczyciel ma obowiązek:
- a. nadzorować pracę każdego ucznia;
- b. nadzorować przestrzeganie przez uczniów regulaminu pracowni oraz instrukcji bhp i ppoż.;
- c. przed zakończeniem zajęć, wydać polecenie zakończenia pracy na stanowiskach.
- 4. Po zakończeniu pracy na stanowi<mark>skach nauczyciel powinien:</mark>
- a. upewnić się, że maszyny i urządzenia stanowiskowe zostały wyłączone;
- b. sprawdzić stan ilościowy i jakościowy przyrządów oraz narzędzi używanych przez uczniów;
- c. sprawdzić porządek w pracowni;
- d. wyłączyć inne urządzenia, jeżeli były używane;
- e. jeżeli są to ostatnie zajęcia w pracowni w danym dniu wyłączyć wyłącznik główny zasilania.

Nauczyciel, w przypadku wystąpienia problemów technicznych na dowolnym stanowisku może (w miarę swoich kompetencji), podjąć próbę ich rozwiązania, stosując się do przepisów bhp. O takim zdarzeniu ma obowiązek poinformować kierownika warsztatów. Nauczyciel, w przypadku gdy z przyczyn uzasadnionych (np. przybycie osób kontrolujących, inne – obiektywne), nie może zapewnić bezpieczeństwa uczniów, może zarządzić przerwę w zajęciach.

UCZNIOWIE:

- 1. Maja obowiązek przestrzegania regulaminu pracowni i instrukcji BHP znajdującej się w pracowni.
- 2. Uczeń może przystapić do wykonywanie ćwiczeń, jeżeli:
- a. został przez nauczyciela prowadzącego zajęcia zapoznany z metodami pracy i zasadami zapewniającymi bezpieczeństwo i higienę pracy przy wykonywaniu ćwiczeń na stanowisku;
- b. przeprowadzone szkolenie zostało odnotowane w dzienniku lekcyjnym oraz innej dokumentacji ucznia (np. dzienniczek zajęć praktycznych);
- c. zapoznał się z regulaminem pracowni i instrukcjami stanowiskowymi, na których będzie wykonywał ćwiczenia;

- d. nauczyciel prowadzący ćwiczenia sprawdził stan techniczny wszystkich urządzeń znajdujących się w pracowni i upewnił się, że warunki środowiska pracy nie stwarzają zagrożeń dla żadnej z osób znajdujących się w pracowni; e. uzyskał zgodę nauczyciela prowadzącego zajęcia na przystąpienie do ćwiczeń.
- 3. Uczniowie powinni zgłaszać się do zajęć punktualnie, wypoczęci i właściwie ubrani (odzież robocza przystosowana do zawodu, długie włosy powinny być spięte).
- 4. W razie wątpliwości dotyczących bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń, uczeń powinien zgłosić się do nauczyciela prowadzącego zajecia po stosowne wskazówki i wyjaśnienia.
- 5. Jeżeli uczeń ma jakiekolwiek wątpliwości co do bezpiecznego wykonywania ćwiczeń, nie powinien przystąpić do ich wykonania.
- 6. Uczeń może opuścić pracownię tylko za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia.
- 7. Jeżeli wykonujący ćwiczenia w trakcie jego wykonywania zauważy jakieś nieprawidłowości lub zagrożenia, powinien natychmiast zgłosić to nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, w celu ich natychmiastowego usunięcia.
- 8. Uczeń powinien (na bieżąco) dbać o ład, porządek i czystość na stanowisku pracy.
- 9. Każde zdarzenie, które mogło zagrażać zdrowiu lub życiu, należy zgłosić nauczycielowi prowadzącemu zajęcia.
- 10.W przypadku zaistnienia sytuacji nieprzewidzianej niniejszym regulaminem, uczeń powinien natychmiast powiadomić nauczyciela prowadzącego zajęcia.

UCZNIOM BEZWZGLĘDNIE ZABRANIA SIE:

- 1. Samowolnego włączania urządzeń znajdujących się w pracowni.
- 2. Samowolnego wynoszenia sprzętu z pracowni.
- 3. Pracy bez osłon i zabezpieczeń.
- 4. Dokonywania jakichkolwiek regulacji za pomocą zaworów (ciśnienia powietrza, ciśnienia oleju, ogrzewania i innych) związanych z wyposażeniem pracowni.
- 5. Wkładania rąk oraz wrzucania jakichkolwiek przedmiotów do pojemników z substancjami chemicznymi.
- 6. Samowolnego podłączania i odłączania przewodów elektrycznych, pneumatycznych, hydraulicznych lub grzewczych.
- 7. Samowolnego dokonywania jakichkolwiek manipulacji przy agregacie sprężonego powietrza.
- 8. Wykonywania innych zadań, niż przewidziane w ćwiczeniu.
- 9. Samowo<mark>lnej zmiany przydzielonego stanowi</mark>ska pracy.
- 10.Utrudniania (dezorganizowania) pracy innym.
- 11.Otwierania szafek zasilających lub zdejmowania osłon i zabezpieczeń.

Wszystkie inne sprawy nie zawarte w niniejszym regulaminie regulują ogólne przepisy bhp.

Za wszelki<mark>e uszkodzenia wynikające z niewłaściwego użytkowania m</mark>aszyn, urządzeń i narzędzi bądź naruszania regulaminu pracowni, uczeń ponosi odpowiedzialność materialną.

Gaśnice umieszczone są w miejscach widocznych i oznakowanych i mogą być użyte wyłącznie zgodnie z ich przeznaczeniem.